

Avaleht>Otsige õigusvaldkonna spetsialisti>Leia ekspert**Leia ekspert**

Teave eksperdi leidmise kohta ELi riikides.

Ekspert on kohtu või poole määratud isik, kes jagab kohtumenetluse käigus oma eriteadmisi teatavas valdkonnas. Isegi juhul, kui eksperdi on määranud üks pooltest, vastutab ta kohtu ees.

Tavaliselt on eksperdi ülesanded ja vastutus sätestatud siseriiklikes õigusnormides. Enamik riike on sätestanud nõuded (haridus, koolitus ja /või sertifitseerimine) kohtumenetluses eksperdina tunnustamise kohta. Praegu ei ole liikmesriikidevahelist kokkulepet (kohtu)ekspertidele esitatavate nõuete kohta ja riiklikud nimekirjad erinevad üksteisest märkimisväärselt.

Eksperte on mitut liiki:

kui ekspert kuulatakse ära tunnistajana, palutakse tal tõlgendada asjaolusid ja/või esitada arvamus, mis põhineb tema teadmistel teatavas valdkonnas või kogemustel, mis aitavad selgitada poolte väiteid;

tehnilisel eksperdil palutakse esitada oma arvamus tehnilistes või teaduslikes küsimustes;

õigusekspertidega võidakse konsulteerida välisriigi õiguses kohaldatavate õigusnormide, tavade ja õiguste osas;

teised eksperdid.

Liikmesriikide teabelehtedelt ekspertide ja ekspertteadmiste kohta leiame olemasolevad riiklikud ekspertide nimekirjad ja registrid ning teavet ekspertidele esitatavate nõuete, ekspertide tasu ja vastutuse ning ekspertiisi teostamise kohta.

Need teabelehed on koostanud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (European Expertise and Expert Institute (EEEI)) projekti „Leia ekspert“ käigus, mida rahastati Euroopa Komisjoni õigusprogrammi raames.

Viimati uuendatud: 17/11/2021

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehete autoriõiguste eeskirjade kohta.

Leia ekspert - Belgia**I. Ekspertide nimekirjad ja registrid**

Kohtueksperti nimetust kanda ning kohtueksperti ülesandeid vastu võtta ja täita ning vannutatud tõlkija, tõlgi või tõlk-tõlkija nimetust kanda ja talle seadusega pandud tõlkeülesandeid täita on õigus üksnes neil isikutel, kes on justiitsministri või justiitsministri volitatud ametniku otsusega ja akrediteerimiskomisjoni soovitusel kantud riikliku kohtuekspertide ning vannutatud tõlkijate, tõlkide ja tõlk-tõlkijate registrisse.

Füüsilised isikud kantakse nimetatud registrisse, kui:

nad on Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikud või seaduslikud elanikud;

neid ei ole lõpliku kohtuotsusega süüdi mõistetud kuriteos, mille eest on määratud trahv, töö või vabadusekaotus, isegi kui nad on karistusest tingimisi vabastatud, välja arvatud süüdimõistmine liikluseeskirjade rikkumises ja süüdimõistmised, mis ei ole justiitsministri arvates selgelt takistuseks eksperdiarvamuse esitamisele selles ekspertiisi- ja spetsialiseerimisvaldkonnas, milles nad eksperdiksi registreeruvad, või vannutatud tõlkija, tõlgi või tõlk-tõlkijana tõlketööde tegemisele keeltes, milles nad vannutatud tõlkijaks, tõlgiks või tõlk-tõlkijaks registreeruvad. Seda kohaldatakse analoogia alusel isikutele, kellele on välisriigis määratud sama laadi karistus kohtuotsusega, mis on jõustunud;

nad on vähemalt 21aastased, kui nad on vannutatud tõlkijad, tõlgid või tõlk-tõlkijad;

nad tõendavad, et neil on vajalikud kutseoskused ja õigusteadmised;

nad kinnitavad kirjalikult, et on õigusasutuste käsutuses;

nad tõendavad ametialast pädevust ja õigusteadmisi;

nad kohustuvad osalema oma pädevusvaldkonna täiendusõppes;

nad kohustuvad järgima kuninga kehtestatud eetikakoodeksi, milles on ette nähtud vähemalt sõltumatuse ja erapooletluse põhimõtte järgimine; nad on andnud vande.

Registrit peab ja ajakohastab pidevalt föderaalne avalik õigusteenistus.

Riikliku registri kanne kehtib kuus aastat ja seda saab iga kord sama aja võrra pikendada. Esialgu on kanded kuni akrediteerimiskomisjoni kontrolli läbimiseni üksnes ajutised. Akrediteerimiskomisjon alustas tööd 2019. aasta juuni algul. Kõiki peaaegu 4000 eksperti/tõlkijat/tõlki tuleb kontrollida 30. novembriks 2022.

Kehtestatud on üleminekukava, mille kohaselt peavad õigusasutuste heaks töötavad eksperdid sellele vastama hiljemalt kuue aasta pärast 10. aprilli 2014. aasta seaduse jõustumise kuupäevast. Seega on sellele vastavuse tagamine edasi lükatud 1. detsembrini 2022.

24. detsembril 2020 jõustus uus 20. detsembri 2020. aasta seadus, mis võimaldab registreerida kõik eksperdid ajutisse andmebaasi. Nende ajutine registreering kehtib kuni 30. novembrini 2022.

Praegu pääsevad registrile ligi üksnes kohtunikud. Tulevikus peaks see olema föderaalne avaliku õigusteenistuse veebisaidil kättesaadav igaühele.

Registrisse lisamiseks peab ekspert tõendama, et tal on nõutud kutseoskused ja õigusteadmised (kohtumenetluse seadustiku artikli 555/8 lõige 4).

Seda tõendavad:

seoses ametialase pädevusega:

kohtuekspertide puhul sellel erialal omandatud diplom, milles taotleja kohtuekspertiks registreerimist taotleb, ja tõend viieaastase asjakohase töökogemuse kohta registreerimistaotlusele eelnenud kaheksa aasta jooksul või diplomi puudumise korral tõend viieteistaastase asjakohase töökogemuse kohta registreerimistaotlusele eelnenud kahekümne aasta jooksul;

vannutatud tõlkijate, tõlkide ja tõlk-tõlkijate puhul omandatud diplom või tõend vähemalt kaheaastase asjakohase töökogemuse kohta registreerimistaotlusele eelnenud kaheksa aasta jooksul või muud tõendid selle keele (nende keelte) valdamise kohta, mille suhtes nad on registreerimist taotlenud. Kohtuekspertid ning vannutatud tõlkijad, tõlgid ja tõlk-tõlkijad, kelle elukoht on mõnes teises ELi riigis, saavad oma ametialast pädevust tõendada sellega, et on oma elukohariigis registreeritud sarnases registris, ja peavad selle kohta tõendid esitama. Täiendusõppekohustused määratakse kindlaks föderaalse parlamendi vastu võetavas kuningas dekreedis;

seoses õigusteadmistega: pärast koolituskursuse lõpetamist väljastatud tunnistus, mis vastab 30. märtsi 2018. aasta kuningas dekreedis sätestatud tingimustele.

II. Kohtuekspertide tasustamine

Tsiviilkohtumenetluses määravad kohtueksperti tasu kindlaks menetluspool. Kohtul on siiski lõplik sõnaõigus ja ta võib otsustada kavandatud kohtueksperti tasu vähendada.

Kriminaalmenetluses on kohtuekspertide tasu kindlaks määratud kuninga dekreediga.

Menetluspooltel ei ole võimalik saada eksperti tasu maksmiseks tasuta õigusabi.

III. Kohtuekspertide vastutus

Kohtuekspertid vastutavad (tsiviil- või lepinguõiguse) üldnormide kohaselt. Eksperti vastutus ei ole seadusega piiratud.

IV. Lisateave ekspertiisimenetluse kohta

Peamised õigusnormid, mida Belgias kohtuekspertiisi suhtes kohaldatakse, on [Belgia kohtumenetluse seadustiku artiklid 962–991undecies](#) (tekst on kättesaadav hollandi, prantsuse ja saksa keeles).

Belgia õigussüsteemis ei tehta vahet eri liiki ekspertide vahel, vaid tuntakse üksnes kohtueksperte. Selles tehakse vahet ainult ühelt poolt kohtuekspertide ja teiselt poolt tõlkijate/tõlkide vahel.

See staatus on kaitstud.

1. Ekspertide nimetamine

Belgia kohtumenetluse seadustiku kohaselt saavad kohtueksperti nimetada üksnes kohtunikud ja eeluurimiskohtunikud ja/või prokurör.

Menetluspooltel ei ole siiski keelatud küsida oma eksperti arvamust. Seda eraeksperti nimetatakse sel juhul tehniliseks nõustajaks. Seadus ei reguleeri nende sekkumist.

Belgia kohtumenetluse seadustiku artiklis 962 on sätestatud: „*Kohus võib tema menetluses oleva vaidluse lahendamiseks või objektiivse ja reaalse vaidluse korral teha ekspertidele ülesandeks teha järeldusi või esitada tehniline arvamus. Kohtunik võib nimetada eksperte, kelle suhtes pooled on kokku leppinud. Kohtunik võib poolte valikust kõrvale kalduda üksnes põhjendatud otsuse alusel.*“

a. Eksperti nimetab kohus

Tsiviil- või kriminaalkohtu menetluse tarvis eksperti nimetamises ei ole erinevusi. Kohtumenetluse seadustiku artikleid 555/6–555/16 kohaldatakse nii tsiviil- kui ka kriminaalasjades (kohtumenetluse seadustiku artikkel 2).

Kohtud on kohustatud nimetama riiklikus kohtuekspertide registris registreeritud eksperti, välja arvatud kohtumenetluse seadustiku artiklis 555/15 sätestatud juhtudel (kiireloomulistel juhtudel või kui nõutud teadmiste ja spetsialiseerumisega ekspert ei ole kättesaadav).

Tsiviilkohtutel on õigus määrata registrist mis tahes ekspert, keda nad peavad kavandatud ülesande jaoks sobivaks. Nad võivad nimetada ka menetluspoolte valitud eksperti ega tohi sellest valikust mõjuva põhjusega kõrvale kalduda.

Ekspertidel on õiguslik kohustus kontrollida, kas neil ei ole huvide konflikti.

b. Eksperti nimetavad pooled

Tsiviilasjades võib kumbki menetluspool küsida oma eksperti arvamust. Sellist eksperti nimetatakse tehniliseks nõustajaks. Pooled ei pea tehnilise nõustaja nimetamisel järgima konkreetseid õigusnorme või konkreetset korda.

2. Menetlus

Kohtul on õigus otsustada, kas eksperti arvamust on vaidluse lahendamiseks või tõe väljaselgitamiseks vaja.

Eksperti roll on esitada kohtule arvamus talle kohtu poolt antud konkreetse ülesande põhjal.

Eksperti arvamused ei ole kohtule siduvad.

Tsiviilkohtumenetluses jälgib kohus ekspertiisi kulgu ning tagab tähtaegadest kinnipidamise ja eksperti ülekuulamise.

Ekspert peab täitma talle antud ülesande tingimusi.

Menetluspoolad võivad eksperti arvamuse vaidlustada, tehes avaldusi ja esitades oma eksperti vastuhinnangu.

Ekspertidel on lubatud pooltega menetluse ajal suhelda, kuid võistlevuse põhimõtte järgimiseks peab igasugune suhtlus toimuma kõigi menetluspoolte juuresolekul.

a. Eksperti arvamused

Eksperti hindamise tulemused esitatakse eksperti arvamuses.

Eksperti arvamuses käsitletakse eksperti ettevalmistusi, tööd ja tähelepanekuid ning järeldusi. See sisaldab ka kõiki eksperti kasutatud dokumente.

Lõpparvamus esitatakse eksperti määratud kohtule.

Kui kohus ei saa tsiviilasjas vajalikke selgitusi, võib ta määrata sama eksperti poolse täiendava eksperti arvamuse koostamise või teise eksperti arvamuse esitamise.

b. Ülekuulamine kohtus

Kohus võib eksperti kohtuistungil üle kuulata. Eksperti või menetluspoolte taotlusel võib kohtunik üle kuulata ka menetluspoolte tehnilised nõustajad.

Viimati uuendatud: 27/04/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Tšehhi

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Tšehhi Vabariigis on olemas ametlik ekspertide nimekiri.

Vastavalt justiitsministeeriumi 26. novembri 2020. aasta rakendusmäärusega nr 503/2020 rakendatava seaduse nr 254/2019 (ekspertide, eksperti büroode ja eksperti asutuste kohta, edaspidi „ekspertiseadus“) paragrahvi 15 on ekspertide nimekiri avalik.

Ekspertide nimekiri on kättesaadav [siin](#). Selles nimekirjas on esitatud ka eksperti bürood ja -asutused, kes on pädevad eksperti toiminguid ellu viima.

Ekspertide nimekirja pidamise eest vastutab justiitsministeerium.

Määrusega nr 503/2020 rakendatava ekspertiseaduse paragrahvi 5 lõike 1 kohaselt peavad eksperti nimekirja kandmiseks vastama järgmistele kriteeriumidele:

neil peab olema registrijärgne asukoht, alaline elukoht, kontaktaadress või välisriigi kodaniku registreeritud elukoht Tšehhi Vabariigis;

neil peab olema nõutav haridustase (võimaluse korral ülikooliharidus, vastasel juhul kõrgeim haridustase, mida on võimalik omandada);

neil peab olema vähemalt viieaastane aktiivse kutsealase tegevuse kogemus asjaomases valdkonnas ja sektoris;

neil peab olema täiendav eriharidus või kutseoskuse tunnustus (rakendusmääruse nr 505/2020 2. lisas loetletud valdkondades ja sektorites);

neil peab olema täielik teovõime (nad peavad olema igati suutelised kohtumenetluses osalema);

nad ei tohi olla kriminaalkorras karistatud (isik ei tohi olla lõplikult süüdi mõistetud tahtlikus või hooletusest tulenevas süüteo, mis pandi toime eksperti- või äritegevusega seoses, välja arvatud juhul, kui leitakse, et ta ei ole süüdi mõistetud);

neil peavad olema vajalikud materiaalsed ja tehnilised vahendid ja seadmed;

nad peavad olema sooritanud justiitsministeeriumi korraldatud vastuvõtteksami;

nad ei tohi olla pankrotis;

nende eksperditoimingute tegemise luba ei tohi olla viimase viie aasta jooksul eksperdikohustuste tõsise või korduva rikkumise tõttu kehtetuks tunnistatud ning

nad ei tohi olla viimase kolme aasta jooksul saanud eksperdiseaduses loetletud rikkumiste eest 100 000 Tšehhi krooni suurust või suuremat trahvi.

Ekspertidibüroo või -asutuse tegevuse elluviimiseks peavad olema täidetud eksperdiseaduse paragrahvides 6 ja 7 sätestatud eritingimused.

Registreerimiseks peavad eksperdid andma vande. Vanne on järgmine: „Luban, et järgin eksperditegevuses seadusi, teen oma eksperditoiminguid erapooletult ja sõltumatult, kasutan täielikult kõiki oma teadmisi, jätkan enda koolitamist ja hoian konfidentsiaalsena kõiki fakte, millest eksperditegevuse käigus teada saan“.

Nimekirja kandmiseks peab ekspert esitama taotluse justiitsministeeriumile.

Ekspertid ei pea aga kinnitama, et järgivad käitumisjuhendit või eetikakoodeksit.

Ekspertid võib nimekirjast kustutada järgmistel põhjustel:

eksperdi surm või ekspertidibüroo või -asutuse sulgemine;

eksperdi teade, et ta on eksperdina töötamise lõpetanud;

õiguslikult jõustub otsus tühistada tema eksperditegevuse luba.

Ekspertitegevuse elluviimise õiguse lõppemine pärast seda, kui ministeerium on loa tühistanud, on reguleeritud eksperdiseaduse paragrahvi 14 lõikega 1.

Seda sätet kohaldatakse juhul, kui ekspert ei vasta enam tema ametisse nimetamise tingimustele, ei ole esitanud tõendeid kohustusliku vastutuskindlustuse kohta, ei suuda meditsiinilistel, ametialastel või muudel tõsistel põhjustel pikas perspektiivis töötada, on muul viisil mitteaktiivne (on esitanud viimase viie aasta jooksul vähem kui kolm eksperdiaruannet) või rikub tõsiselt või korduvalt eksperdiseaduses sätestatud kohustusi.

Justiitsministeerium ajakohastab ekspertide nimekirja regulaarselt.

Eksperti leiab [otsinguvahendi](#) abil. Sellega tehtav otsing hõlmab kõiki eksperte, ekspertidibüroosid ja -asutusi.

Ekspertid kantakse nimekirja nende valdkonna, sektori, ja kui see on asjakohane, spetsialiseerumise alusel. Praegu on eksperdiseaduses sätestatud

52 peamist valdkonda. Rakendusmääruse nr 505/2020 1. lisas on loetletud ekspertiisisektorid mitmesugustes ekspertiisivaldkondades.

Ekspertid peavad sisestama elektrooniliselt üksikasjalikud andmed oma eksperditegevuse kohta justiitsministeeriumi peetavasse kaugjuurdepääsetavasse eksperdiaruannete registrisse.

II. Ekspertide kvalifikatsioon

Ekspertiks võib määrata ainult selliseid isikuid, kes on omandanud nõutaval tasemel koolituse ja kes vastavad nende spetsialiseerumisvaldkonnas ja -sektoris tegutsemise aega käsitlevatele miinimumnõuetele. Ekspertina tegutsemiseks ei pea olema ekspertide kutseorganisatsiooni liige.

Teatavate ekspertiisivaldkondade ja -sektorite puhul, näiteks ehitussektoris (vastavalt rakendusmääruse nr 505/2020 2. lisale), tuleb aga neis valdkondades ja sektorites ekspertina töötamiseks esitada kutseoskuse tõend, mille on väljastanud kohustusliku liikmesusega õiguspäraselt asutatud kutseliit.

Ekspertid peavad oma teadmisi värskendama või täiendama. Justiitsministeerium osaleb ekspertide koolitamises ja edasises kutsealases toetamises.

III. Ekspertide tasustamine

Ekspertide tasustamine on reguleeritud eksperdiaruande tellinud kliendiga sõlmitud lepingu või eksperdiseaduse ja eksperditasusid käsitleva rakendusmäärusega nr 504/2020.

Ekspertide tasustamisel kehtivad piirangud. Lepingujärgne tasustamine ei ole lubatud juhul, kui eksperdiaruannet taotleb avaliku sektori asutus (näiteks kohus või haldusasutus).

Lisaks tasule on eksperdil õigus hüvitisele rahaliste kulude ja kulutatud aja, sealhulgas eksperditegevusega seoses väljaspool eksperdi registrijärgset bürood asuvasse kohta reisimiseks kulutatud aja eest.

Kohtu määratud eksperdid võivad saada ettemakseid.

Eksperditasusid makstakse järgmiselt.

Tsiviilkohtumenetlus

Eksperditasud sisalduvad menetluskuludes. Kumbki menetluspools kannab enda ja oma esindajate kulud. Kohus näeb ette konkreetses kohtuasjas täieliku võidu saavutanud poolele selliste kulude hüvitamise, mis on tekkinud tema õiguse tegelikul teostamisel või kaitsmisel kaotanud poole vastu. Kui pool saavutab ainult osalise võidu, jaotab kohus kulude hüvitamise õiglaselt või otsustab, et kummalgi poolel ei ole õigust nende hüvitamisele. Menetluse tulemuste põhjal on riigil õigus saada pooltelt hüvitist riigi kantud menetluskulude eest, välja arvatud juhul, kui eeldatakse, et pooled on kohtukulude tasumisest vabastatud.

Kriminaalmenetlus

Kriminaalmenetluse, sealhulgas täitemenetluse läbiviimise kulud kannab riik. Kui kostja mõistetakse lõplikult süüdi, peab ta maksma riigile ühekordse summa nende kulude hüvitamiseks, sealhulgas juhul, kui menetluse käigus telliti eksperdiaruanne. Selle ühekordse summa piirmäära ületavad kulud kannab täielikult riik. Kui välja arvata mõned erandid, siis ei kanna riik nende eksperdiaruannete kulusid, mida ta ei ole tellinud.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertid vastutavad enda toimepandud süütegude eest eksperdiseaduse alusel (paragrahv 39) või võimaliku kuriteo toimepanemise eest, mis seisneb vande murdmises ja vale eksperdiarvamuse esitamises, kui eksperdiaruanne oli vale, tugevalt moonutatud või mittetäielik (seaduse nr 40/2009 (karistusseadustik) paragrahv 346).

Samuti on eksperdiseadusega ette nähtud ekspertide konkreetne vastutus eraõiguse alusel. Ekspertid peavad hüvitama mis tahes kahju, mida nad seoses oma eksperditegevusega põhjustavad. Ekspertid on aga vastutusest vabastatud juhul, kui nad tõendavad, et neil ei olnud võimalik kahju ära hoida ka kõigi jõupingutuste juures, mida neilt võidakse nõuda.

Eksperti vastutusele ei ole kehtestatud seaduses täpsustatud ülemmäära.

Eksperti kohustuslik kindlustus aitab katta nende vastutust oma eksperditegevuse tulemusel põhjustatud kahju eest.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Peamised õigusaktid, mida Tšehhi Vabariigis eksperditegevuse suhtes kohaldatakse, on seadus nr 254/2019 ekspertide, ekspertidibüroode ja eksperdiasutuste kohta, seadus nr 99/1963 (tsiviilkohtumenetluse seadustik), seadus nr 141/1961 kriminaalkohtumenetluse kohta (kriminaalmenetluse seadustik) ja seadus nr 500/2004 (haldusmenetluse seadustik).

Üldreeglid, mille alusel avaliku sektori asutused eksperte nimetavad, on tsiviil-, kriminaal- ja halduskohtus toimuvates menetlustes sarnased.

Nimetusi „ekspert“, „ekspertidibüroo“ ja „ekspertiasutus“ võivad kasutada ainult vastavat luba omavad isikud.

Tšehhi Vabariigi õigussüsteemis ei tehta vahet kohtu nimetatud ekspertidel, tehnilistel ekspertidel, õigusekspertidel ega muud liiki ekspertidel.

Ekspertide nimekirja on kokku kantud ligikaudu 6 000 eksperti.

1. Ekspertide ametisse nimetamine

Eksperti võib ametisse nimetada kohus, mõni muu avaliku sektori asutus või menetluspools.

Tsiviil- ja halduskohtumenetluses ei ole enne menetluse algust võimalik eksperti ametisse nimetada.

Seoses kriminaalmenetlusega on kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 105 lõikes 1 sätestatud järgmine: „Kui kriminaalmenetluse seisukohast oluliste asjaolude selgitamiseks on vaja eksperditeadmisi, küsib kriminaalmenetlusega seotud ametiasutus spetsialisti arvamust. Kui selline menetlus ei ole hinnatava küsimuse keerukuse tõttu piisav, nimetab kriminaalmenetlusega seotud ametiasutus eksperdi. Kohtueelses menetluses nimetab eksperdi kriminaalmenetluses osalev ametiisik, kes peab eksperdiaruannet otsuse tegemiseks vajalikuks (näiteks politseiametnik või prokurör), vastasel korral nimetab eksperdi prokurör, kui küsimus on suunatud tagasi täiendavaks uurimiseks, või kohtumenetlust juhtiv kohtunik. Eksperti nimetamisest teavitatakse süüdistatavat ja kohtumenetluse puhul prokuröri. Teisi isikuid teavitatakse eksperti nimetamisest siis, kui peetakse vajalikuks, et nad seoses ekspertiisimenetluse läbiviimisega midagi teeksid või võimaldaksid, näiteks annaksid ekspertidele juurdepääsu teatavale kohale.“

1.a Eksperti nimetab kohus

Kohus võib nimetada eksperti konkreetses juhtumis vajalike erialaste küsimuste hindamiseks. Tsiviil- ja kriminaalõiguses on ka juhtumeid, kus eksperti nimetamine on kohustuslik (mõned juhtumid tulenevad ka kohtupraktikast). Eksperte võib nimetada ka esialgses või kohtueelses menetluses.

Kriminaalkohtumenetlust käsitleva seaduse nr 141/1961 (kriminaalmenetluse seadustik) paragrahvi 105 lõikes 1 on sätestatud järgmine: „Kui kriminaalmenetluse seisukohast oluliste asjaolude selgitamiseks on vaja eksperditeadmisi, küsib kriminaalmenetlusega seotud ametiasutus spetsialisti arvamust. Kui selline menetlus ei ole uuritava küsimuse keerukuse tõttu piisav, nimetab kriminaalmenetlusega seotud ametiasutus eksperti.“

Tsiviil-, kriminaal- ja halduskohtutes toimuvates menetlustes ekspertide nimetamisel olulisi erinevusi ei ole.

Ekspertidel on seadusest tulenev kohustus teatada, kui neil tekib huvide konflikt.

Kui eksperti nimetab ametisse kohus, siis peab kohus ta valima ekspertide nimekirjast. Kui asjaolud seda ei välista, siis nimetatakse ametisse eksperdid, kelle registreeritud asukoht või kontaktaadress on selle maakohu piirkonnas, kus kohus või selle osakond asub. Kui nimekirjas sellist eksperti ei ole või kui ühelgi registreeritud eksperdil ei ole võimalik aruannet koostada, siis võib kohus erandjuhul määrata eksperdiaruannet koostama isiku, kes ei ole ekspertide nimekirja kantud – kohtu määratud ajutise eksperti (ekspertiseaduse paragrahv 26).

1.b Eksperti nimetavad pooled

Menetluspooled võivad nimetada eksperti, kui nad seda soovivad. Menetluspoole nimetatud (riiklikus ekspertide nimekirjas registreeritud) eksperti koostatud eksperdiaruandel on sama õiguspädevus nagu kohtu määratud eksperti aruandel. Kõnealune aruanne peab aga sisaldama eksperti klauslit, milles on märgitud, et ekspert teab, mis tagajärjed kaasnevad teadlikult vale eksperdiaruande esitamisega (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 127a, kriminaalmenetluse seadustiku paragrahv 110a).

Eksperti nimetamisel ei pea pooled järgima mingit erimenetlust. Ekspertiaruanne peab aga sisaldama teavet selle kohta, kas ekspert saab tasu lepingu alusel, ning see tasu ei tohi sõltuda eksperti töö tulemustest.

Mõlemad kohtumenetluse pooled ei saa samaaegselt nimetada sama eksperti.

Kohus ei saa anda korraldust, et mõlemad pooled koos määraksid ühe eksperti (näiteks väikese nõudeväärtusega või kiirmenetluses olevate juhtumite korral), selle asemel, et kumbki nimetab oma eksperti.

Vaidluse pooled peavad esitama ekspertidele üksikasjalikud juhised ja küsimused, millele ekspert peaks vastama.

2. Menetlus

2.a Tsiviilkohtumenetlus

Kui kohus kahtleb eksperdiaruande õigsuses või kui aruanne on ebaselge või mittetäielik, tuleb paluda eksperdil seda selgitada või esitada lisateavet. Kui ta seda ei tee, siis laseb kohus eksperdiaruande teisel eksperdil läbi vaadata. Eksperte küsitletakse tavaliselt kohtuprotsessi ajal.

Eksperti arvamus ei ole kohtunikule kunagi siduv. Ekspertiaruanne on sama kaalukas kui mis tahes muud tõendid ning kohtunik peab seda hindama objektiivselt ja muude tõendite taustal. Kohtu nimetatud eksperti esitatud eksperdiaruande suhtes ei kehti täpsuse eeldust. Menetluspoole nimetatud eksperti aruandel on sama õigusjõud kui kohtu määratud eksperti aruandel.

Pooled võivad esitada vastuväiteid eksperdiaruande vaidlustamiseks.

Sellist menetlust, kus ekspertiid kohtuvad või neid küsitletakse enne kohtuprotsessi, et püüda küsimusi kitsendada ja võimaldada kohtul eriarvamusi mõista, ei ole. Ekspertid võivad menetluse ajal pooltega suhelda, kuid nad ei tohi esitada aruannet, kui esineb kahtlusi nende erapooletuses.

Kohe, kui ekspert saab teada asjaoludest, mis tema osalemise välistavad, peab ta sellest teavitama aruande tellinud poolt; sama kohustus on teistel menetluses osalejatel. Otsuse eksperti menetlusest kõrvaldamise kohta teeb eksperti nimetanud asutus.

Menetluspooltel on kohustus ekspertidega koostööd teha. Mõnel juhul taotleb ekspert poolte uurimist või küsitlemist.

Sealjuures ei pea ekspert pooltega kohtuma, et nende märkusi koguda.

1. Ekspertiaruanne

Ekspertiaruanne peab olema terviklik, tõene ja kontrollitav. Ekspertiaruande vorminõuded on sätestatud ekspertiseaduse paragrahvides 27 ja 28 ning rakendusmääruses nr 503/2020.

Aruanne peab sisaldama järgmist:

tiitelleht

pädevus

allikate loetelu

leiud

arvamus

põhjendus, mis on piisavalt üksikasjalik, et seda saaks kontrollida

järeldus

lisad

eksperti klausel

eksperti pitser

allkiri (elektroonilises vormis aruande puhul kvalifitseeritud e-allkiri)

Ekspertid ei nõuta esialgset aruannet.

Ekspertid ei pea oma aruandes käsitlema poolte argumente, mis lähevad kaugemale kohtu pädevusest.

Ekspertid peavad tegema ekspertiitoiminguid isiklikult ja ainult selles valdkonnas, sektoris, ja kui see on asjakohane, spetsialiseerumisvaldkonnas, milleks neil on luba, ning olema oma tegevuses hoolsad, sõltumatud ja erapooletud ning pidama kinni kokkulepitud tähtajast. Aruande tellinud isiku nõusolekul võivad ekspertid määrata konsultandi teisest küsimuste uurimiseks.

Ekspertid peavad tegema oma tööd konfidentsiaalselt.

Ekspertid võivad keelduda aruande esitamisest ainult seaduses sätestatud alustel (ekspertiseaduse paragrahv 19).

Ekspertidid esitavad oma aruanded kirjalikult. Seadusega on lubatud eksperdiaruande elektrooniline või suuline esitamine, kui aruande tellinud isik sellega nõustub.

Ekspertidel võidakse paluda oma arvamust kohtus kinnitada, täiendada või selgitada.

2. Kohtuistung

Ekspertidid peavad osalema eelistungil, kui kohus seda nõuab.

Kui neil seda teha palutakse, peavad nad osalema ka suulisel ärakuulamisel, et vastata kohtu ja menetluspoolte tõstatatud küsimustele.

Eksperte küsitletakse tavaliselt kohtuprotsessi ajal.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus eri riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEE).

Viimati uuendatud: 08/09/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Taani

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Taanis on mitut liiki eksperte ning ekspertide nimetamine, nendega seotud menetlused ja see, kas on olemas ekspertide avalik nimekiri/register, sõltub kaasatud ekspertidest.

Näiteid ekspertidest:

eksperthindaja

üürivaidluskomisjoni hindaja

laste valdkonna eksperdid

ekspertarvamuse andja

tehnilised eksperdid väiksemates kohtuasjades

Teatavates valdkondades võivad ekspertideadmissi pakkuda ka organisatsioonid.

Mõnel juhul võib kohus leida eksperti siseandmebaasist, millele pääsevad juurde kõik Taani kohtud. Nende ekspertide nimetamise menetlus võib olla erinev, kuid ühine nõue kõigile ekspertidele on see, et neil peab olema laitmatu maine. Nende ekspertide nimekiri/register avaldatakse läbipaistvuse tagamiseks mõnikord ka Taani kohtute veebisaidil.

Muudel juhtudel võib kohus määrata eksperdiks isiku, keda ta peab sobivaks ja pädevaks. Selleks on mõnel avaliku sektori organisatsioonil ekspertide register, kust kohus võib valida, kui küsimus, näiteks kohtumeditsiini valdkonnas, kuulub eksperti pädevusse. Kui nimekirja ei ole ja kui kohtuvaidluse mõlemad pooled on sellega nõus, määrab kohus eksperti, keda ta peab pädevaks. Ekspertdiks võib määrata ainult laitmatu mainega isikuid.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Ekspertidele kvalifikatsiooninõudeid kehtestatud ei ole. Ekspertiarvamus ei ole kohtule siduv, vaid ta võib seda vabalt hinnata. See kehtib ka tõendite tõendusjõu kohta. Kui Taani kohtuadministratsioon kaalub nende isikute taotlusi, kes sooviksid tegutseda eksperdina väiksemates kohtuasjades, konsulteerib Taani kohtuadministratsioon asjaomaste tööstusorganisatsioonidega ja küsib karistusregistri andmeid. Ekspertide haridus- või kutsealase tausta kohta muid nõudeid lisaks sellele ei ole.

III. Ekspertide tasustamine

Tasu oleneb sellest, milline ekspert juhtumiga tegeleb.

Eksperthindaja, üürivaidluskomisjoni hindaja ja laste valdkonna eksperti tasu on kindlaks määratud ning tasustamise eeskirjad kehtestab Taani kohtuadministratsioon (kohtumenetluse seaduse artikkel 93 ja sotsiaalteenuste seaduse artikkel 172).

Tsiviilkohtumenetlustes, kus on vajalik **ekspertdihinnang**, nt tehniline aruanne, ekspertitasude ettekirjutatud määrasid ega piiranguid ei ole. Tasusid ei tohi ette välja maksta. Kohtu määratud eksperdile kehtestab tema aruande ja kohtus käimise eest ning talle tekkinud kulutuste hüvitamiseks makstava tasu kohus. Enne otsuse tegemist palub kohus pooltel märkusi esitada. Samal ajal otsustab kohus, kuidas tasud poolte vahel jaotatakse (kohtumenetluse seaduse artikkel 208).

Kulud kannavad see pool, kes on esitanud kohtule eksperdiaruande tellimise taotluse, ja tema esindaja. Samas peavad teine pool ja tema esindaja tasuma kuludest selle osa, mis on seotud nende küsimustele vastamisega. Pool, kes taotles eksperti kutsumist kohtuistungile, kannab sellega seotud kulud. Kohus võib kohustada pooli esitama nende taotletud eksperdiaruandega seotud kulude tasumise tagatise (kohtumenetluse seaduse artikkel 208).

Kriminaalmenetlustes kehtivad eksperdiaruannete kohta sarnased eeskirjad koos vajalike muudatustega (kohtumenetluse seaduse artikkel 210).

Mis puudutab **väiksemates kohtuasjades** osalevaid tehnilisi eksperte, siis peavad nad esitama eeldatavate kulude prognoosi ning neil ei ole lubatud tehnilistele küsimustele vastata enne, kui tasu on kindlaks määratud. Seejärel peavad pooled esitama ekspertide kuluprognoosi kohta märkusi. Tähtis on silmas pidada, et kui pooled ei saa kulude tasumise tagatist anda, võib kohus otsustada, et kohtuasja jätkatakse ilma eksperdiaruandeta. Eeskirjad kehtestab Taani kohtuadministratsioon (kohtumenetluse seaduse artikkel 404).

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertide vastutuse kohta erieeskirju ei ole. Ekspert peab järgima oma eriala reguleerivaid kutsetegevuse eeskirju, olema erapooletu ja hoidma ametisaladust. Seega reguleerivad eksperti vastutust üldised delikti- või lepingueeskirjad. Sellistes eeskirjades ei ole kehtestatud vastutuse ülempiiri.

Eksperti, kes ei täida kutsealaseid eeskirju nii, nagu on eeldatud, võib asendada, tema tasu võib vähendada või teda võib isegi vastutusele võtta.

Kuritegelik käitumine ülesande täitmisel võib kaasa tuua kriminaalsüüdistuse.

Puudub kohustus katta eksperti võimalik vastutus erialase vastutuskindlustusega.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Ekspertiisimenetluse eeskirjad on sätestatud eri õigusaktides ja nende kohaldamine oleneb sellest, mis liiki ekspert on kaasatud. Enamiku eeskirju võib aga leida kohtumenetluse seadusest (konsolideeritud seadus 2021-09-15 nr 1835). Laste valdkonna eksperte puudutavad eeskirjad on osaliselt sätestatud sotsiaalteenuste seaduses.

Kohtumenetluse seaduse osad on tõlgitud inglise keelde.

1. Ekspertide nimetamine

Tsiviilasjades võivad eksperte määrata kas kohus või menetluspool. Pool võib taotleda kohtult eksperti määramist aruande esitamiseks ühe või mitme küsimuse kohta.

Kriminaalasjades otsustab kohus, kas eksperti sekkumist on vaja, juhul kui kostja või süüdistaja on seda taotlenud. Eksperttunnistajaid võivad kutsuda nii kostja kui ka süüdistaja.

Ekspertidid peavad teatama mis tahes huvide konfliktist, mis neil poole suhtes on.

Väiksemates kohtuasjades (juhtumid, millel puudub majanduslik väärtus või mille väärtus on väiksem kui 50 000 Taani krooni) võib kohtunik otsustada küsida eksperdi arvamust. Ekspertid, kes töötavad väiksemate kohtuasjadega, määrab Taani kohtuadministratsioon.

a) Eksperti määrab kohus

Kohtu eesistuja / kohus määrab üksikjuhtumi jaoks eksperthindajad jne, kui nende ekspertiisi peetakse vajalikuks. Kohtu eesistuja valib eksperthindaja asjakohasest nimekirjast/registrist/siseandmebaasist, kuid mõnel juhul ei ole tal kohustust eksperti sealt valida. Enne kui kohtu eesistuja / kohus otsustab nimetada eksperthindaja, võivad pooled selle otsuse kohta märkusi esitada.

Kui eksperdihinnangut taotlevad pooled, võivad nad nimetada vastava eksperdi, kuid nende otsus ei ole kohtule siduv. Kui pooled lepivad kokku konkreetse eksperdis, nimetab kohus ta üldjuhul ametisse (ehkki ei ole kohustatud seda tegema). Kui eksperdi määrab kohus, peaks kohus teavitama pooli isikust, kelle ta kavatseb eksperdiks määrata, ja lubama pooltel esitada oma märkused. Kui nimekiri/register on olemas, valib kohus või pool eksperdi tavaliselt sealt, kuid nad ei ole kohustatud seda tegema.

b) Eksperti nimetavad pooled

Kui pooled soovivad nimetada eksperdi, kes avaldaks oma arvamuse, peavad nad järgima konkreetset protsessi: kui pooled taotlevad eksperdiaruannet tsiviilasjas, peavad nad esitama kohtule kirjaliku taotluse. Taotlus peab sisaldama teavet eksperdiaruande eesmärgi ja objekti kohta, mille suhtes eksperdihindamine tehakse.

Kui kohus annab loa, peavad pooled esitama oma küsimused kohtule. Pärast küsimuste saamist määrab kohus ühe eksperdi või mitu eksperti. Nagu eespool kirjeldatud, nimetavad eksperdi ka pooled, kuid see ei ole kohtule siduv.

2. Menetlus

a) Tsiviilmenetlus

Menetlus oleneb sellest, mis liiki ekspert juhtumiga tegeleb. Mõnikord kutsutakse ekspert kohtuistungile, et ta vastaks teemaga seotud küsimustele, nt lastega seonduvatele küsimustele perekonnaõiguse valdkonnas, või annaks eksperdihinnangu tehniliste küsimuste kohta. Mõnikord peab ekspert koostama ainult kirjaliku aruande. Mõni teine kord tegutseb ekspert kohtunikuna ja osaleb kohtulikus arutelus.

Allpool on esitatud kaks näidet.

Kohtu eesistuja / kohtu määratud eksperthindaja tegutseb üksikjuhtumis sarnaselt kohtunikuga (tal peavad olema spetsiifilises valdkonnas eksperditeadmised), kui tema eksperdihinnangu esitamist peetakse vajalikuks, ja osaleb kohtu aruteludes. Perekonnaõiguse valdkonnas abistavad kohut lastega seonduvate küsimuste eksperdid.

Kui eksperdihinnang on mingis küsimuses asjakohane, peab ekspert vastama kohtult saadud küsimustele kohtule adresseeritud kirjalikus aruandes. Ekspert peab pooltele teatama küsimuse asjaolude kontrollimise aja ja koha. Kui eksperdiaruanne on puudulik, võib kohus anda eksperdile korralduse asjaolude kontrollimist korrata või seda kirjaliku lisaaruandega täiendada. Ekspediaruande jaoks on olemas kindlaks määratud vormid. Kohus eksperdi tegevust ei jälgi. Pärast aruande esitamist võivad pooled esitada eksperdile lisaküsimusi, kui kohus seda lubab. Seejärel otsustab kohus, kas ekspert peab lisaküsimustele vastama kirjalikult lisaaruandes või suuliselt kohtuistungil. Eksperti võib kutsuda ka kohtuistungile, et ta vastaks aruannet puudutavatele küsimustele.

Pooled esitavad ekspertide kirjalikele või suulistele arvamustele vastuväiteid kohtumenetluse ajal. Igal juhul ei ole eksperdi arvamused kunagi kohtunikule siduvad.

b) Muu

Eksperttunnistajate kasutamise võimalus on olemas ka kriminaalasjades. Neile saadetakse kutse ja tavaliselt osalevad nad kohtuistungil.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud [Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut \(EEEI\)](#).

Viimati uuendatud: 09/05/2022

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Saksamaa

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Olemas on põhjalikud ekspertide registrid. Eri spetsialiseerumisvaldkondi on ligikaudu 200–300.

Kaubandus- ja tööstuskodade riiklikult määratud ja vannutatud eksperdid leiate [siit](#).

Käsitööstuskodade riiklikult määratud ja vannutatud eksperdid leiate [siit](#).

Põllumajanduskodade riiklikult määratud ja vannutatud eksperdid leiate [põllumajanduskodade piirkondlikelt veebisaitidelt](#).

Arhitektide kodade riiklikult määratud ja vannutatud eksperdid leiate [piirkondlike arhitektide kodade veebisaitidelt](#).

Teavet inseneride kodade riiklikult määratud ja vannutatud ekspertide ja registre kohta leiate [siit](#).

Raamatupidajate kodade registreeritud eksperdid leiate [siit](#).

Veel ühe andmebaasi leiate riiklikult määratud ja vannutatud ekspertide ühenduse veebisaidilt <https://www.bvs-ev.de/sachverstaendigenverzeichnis/>.

Meditsiinieksperdi puhul riikliku määramise ja vannutamise kohustus ei kehti. Meditsiinieksperdi leidmiseks on nimekirjad meditsiiniühenduste piirkondlikel veebisaitidel.

Eksperti nimetamine registrist on tava, mida kohtud laialdaselt järgivad. Nõuetele vastavuse korral registreeritakse ekspert automaatselt. Riiklikult määratud registreerimiskodad vastutavad registre kiire ajakohastamise eest.

Peamised õigusaktid, mida Saksamaal kohtueksperdi suhtes kohaldatakse, on järgmised:

[tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) (*Zivilprozessordnung*, ZPO) § 401 jj;

kaubanduse reguleerimise seaduse § 36;

käsitööstuse reguleerimise seaduse § 91;

haldusmenetlusnormid;

kriminaalmenetlusnormid;

[kodade tegevusjuhised](#).

II. Eksperti kvalifikatsioon

Isiku võib kanda ekspertide nimekirja, kui tal on oma erialal eriti hea kvalifikatsioon. Nimekirja kandmiseks on nõutav, et taotlejal oleksid asjakohased erialased kogemused. Asjatundlikust tuleb tõendada, esitades eksperditöö kohta nõuetekohased dokumendid (nt elulookirjeldus, kõigi asjakohaste

akadeemiliste ja kutse kvalifikatsioonide tunnistuste, töökogemuse tõendite, soovitude, aruannete, koolitustunnistuste koopiad). Kontrolli teevad ka tööstus- ja kaubandus-/käsitöökodade ning arhitektide ja inseneride puhul nende kutsekojad. Lisaks kvalifikatsioonile tuleb esitada teave ka täiendusõppe ja kogemuste kohta ning näidata sõltumatust ja erialast kohusetunnet.

Riiklikult määratud ja vannutatud eksperdid registreeritakse tavaliselt viieks aastaks. Enne viieaastase perioodi lõppu peavad nad selleks, et neid uuesti määrataks ja seega veel viieks aastaks registreeritaks, tõendama oma pädevust, erialast kohusetunnet ja täiendusõppes osalemist (see võib toimuda näiteks uue viieaastase registreerimisperioodi jaoks esitatavate aruannete kontrollimise ja läbivaatamise põhjal). Koolitust peavad pakkuma vastutavad asutused. Kui ekspert ei järgi talle kehtestatud nõudeid või ei ajakohasta oma oskusi, on kodadel õigus ta registrist kustutada.

III. Ekspertide tasustamine

Tsiviil-, haldus- ja kriminaalasjades arvutatakse tasu [Saksamaa kohtutöötajate töötasu ja hüvitiste seaduse](#) (*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetzes, JVEG*) alusel.

Taotleja on võimalik avanssi ja ettemakseid.

Kui ekspert töötab kohtuväliselt, sõltub tasu individuaalsest hüvitislepingust.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspert vastutab ebaõige eksperdiarvamuse eest, kui arvamuse on tellinud eraisikud või kohtud. Kui kohtu jaoks töötav ekspert on koostanud ebaõige eksperdiarvamuse tahtlikult või raske hooletuse tõttu ja see ebaõige eksperdiarvamus on kohtuotsuse aluseks, on kahju kannatanud poolel võimalik pöörduda kahju eest hüvitise saamiseks kohtusse (tsiviilseadustiku (*Bürgerliches Gesetzbuch, BGB*) § 839a).

Kui ekspert töötab kohtuväliselt, kohaldatakse (lepingulist) vastutust käsitlevaid üldsätteid.

V. Lisateave ekspertlõpetuste kohta

1. Ekspertide nimetamine

Eksperti nimetab kohus. Pooltel on siiski õigus teha ettepanekuid selle kohta, kes tuleks nimetada.

a) Eksperti nimetab kohus

Kohus kasutab tavaliselt ekspertide nimekirja või registrit. Kohus võib ka nimetada iga eksperti, keda peetakse sobivaks ja pädevaks. Kohtu nimetatud ekspert on ekspert, kelle on nimetanud ja keda juhendab kohus. Tema peamine kohustus on oma teadmiste piires kohut aidata.

b) Eksperti nimetavad pooled

Kui pooled lepivad kokku teatavate isikute ekspertideks nimetamises, peab kohus nende kokkulepet järgima, kuid kohus võib piirata poolte tehtud valiku teatava arvu isikutega.

Kui pool soovib nimetada oma eksperti, kes teda abistaks, käsitatakse seda eksperti mitte kohtu-, vaid eraekspertina.

2. Menetlus

a) Tsiviilkohtumenetlus

Kohus peab oma otsuseid põhjendama ja viitama eksperti järeldustele, kui kohus tugineb eksperdiarvamusele. Ekspertiarvamus ei ole kohtule siduv, kuid on otsuse tegemisel siiski sageli väga oluline. Kohapealse kontrolli korral peab ekspert võtma ühendust kõigi pooltega. Kui ekspert vajab näiteks pooltelt lisateavet, peab sellega üldjuhul tegelema kohus.

i. Ekspertiaruanne

Pooltel on võimalik määratud eksperti aruanne vaidlustada, esitades oma seisukoha või palgates eraeksperti ja esitades kohtule vastuhinnanguna tema aruande.

ii. Kohtuistung

Tõendite kogumiseks võib enne kohtuistungit algatada iseseisva menetluse (*selbständiges Beweisverfahren*). Sellega seoses võib eksperti nimetada enne põhimenetluse toimumist. Sellise menetluse ulatus on piiratud tõendite säilitamisega hilisema kohtumenetluse jaoks või kohtuvaidluste vältimiseks. Kohtuistungil järgitakse tegevusjuhiseid ja menetlusnorme. Ekspert peab küsimustele vastama objektiivselt, arusaadavalt ja põhjalikult. Saksamaa menetlusõiguses riskisütlust ette nähtud ei ole, kuid küsimusi võivad esitada nii kohtunik kui ka vaidluse pooled.

b) Muu

Kriminaalasjades peaks kohus määrama eksperti kohtuekspertide tunnistatud registrist; muu isik tuleks valida ainult juhul, kui see on eriasjaolude tõttu vajalik (kriminaalmenetluse seadustiku (*Strafprozessordnung, StPO*) § 73 lõige 2. Kohus võib eksperti tegevust suunata. Muud õigusnormid leiata .

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud .

Viimati uuendatud: 27/04/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Eesti

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Eesti kohtuekspertiisiseaduse kohaselt on ekspert isik, kes kohtuekspertiisi tehes kasutab mitteõiguslikke eriteadmisi, seaduses sätestatud juhul ka õiguslikke eriteadmisi. Mõned eksperdid töötavad riigiasutustes („kohtuekspertid“), teised on registreeritud ekspertiisiasutuste nimekirjas.

Eestis on olemas ametlikud ekspertide nimekirjad. Nimekirjadega võivad tutvuda kõik inimesed. Nimekirjad võib alla laadida või neid võib lugeda ja .

Nende nimekirjade ajakohastamise eest vastutab Eesti Kohtuekspertiisi Instituut. Isik, kes vastab kohtuekspertiisiseaduse § 6 lõike 1 punktides 1–3 ning lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud nõuetele, kantakse eespool osutatud teise nimekirja.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Kohtueksperti staatuse andmise miinimumnõuded tulenevad kohtuekspertiisiseadusest. Kohtueksperti pädevus omandatakse koolitusel.

Kohtumeditsiini ekspertide väljaõpe toimub Tartu Ülikoolis kohtumeditsiini 4aastase residentuuriprogrammi raames. Residentid omandavad kutseoskused Eesti Kohtuekspertiisi Instituudis, mis on üks Tartu Ülikooli koolitusbaase.

Kohtuekspertide koolitamiseks teistes kohtuekspertiisi valdkondades Eestis eraldi õppeasutusi ei ole. Eesti Kohtuekspertiisi Instituudis koolitatakse eksperte kogenud spetsialistide juhendamisel. Enamikul juhtudel kestab koolitus kaks aastat. Koolituskava sisaldab nii üldisi kui ka spetsiifilisemaid teemasid ning kava eesmärk on omandada eksperti kutseoskused. Koolituskava koostamisel lähtutakse igat liiki ekspertiisi eripäradest, võttes arvesse ka koolitatava erialast akadeemilist tausta ja eelnevat töökogemust.

Kui töötaja vastab kohtuekspertiisiseaduses kohtuekspertdile kehtestatud nõuetele, on läbinud koolituse ja omandanud piisava kogemuse sõltumatute ekspertarvamuste esitamiseks, antakse talle kohtueksperti staatus. Kohtuekspertdina võib tööle asuda pärast kohtuekspertiisiseaduses sätestatud kohtueksperti vande andmist.

III. Ekspertide tasustamine

Ekspertiisi rahastamist on kirjeldatud kohtuekspertiisiseaduse 5. peatükis. Ekspertiisi tegemist riiklikus kohtuekspertiisi asutuses rahastatakse iga-aastasest riigieelarvest. Täpsed ekspertiisitasud on sätestatud kohtuekspertiisiseaduses (§ 26).

Ekspertide tasustamiseks erimeetodid ei ole. Enamikus olukordades nõutakse ekspertidelt enne nende nimetamist, et nad esitaksid pakkumise.

Menetlusõiguses on ette nähtud ka eksperdi kulude hüvitamine.

Ekspertiisikulud hõlmavad kõiki ekspertiisiga seotud kulusid, sealhulgas kulusid, mis tekivad alltöövõtjatest ekspertide või asutuste kaasamisel. Kohtuväliste ekspertiisimenetluste kulud võib arvata menetluskulude hulka.

Ekspertidid võivad saada kulude katteks ettemakse.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertidid peavad ekspertiisi alustamisest teavitama kõiki menetlusse kaasatud pooli. Teadvalt vale eksperdiarvamuse andmine on karistusseadustiku § 321 kohaselt kuritegu.

Ekspertidid vastutavad üldise lepingu- ja deliktõiguse kohaselt. Lisaks on olemas kriminaalõiguse erisäte, mis reguleerib eksperdi vastutust. Valesüüdistus:

- 1) teise isiku poolt kuriteo toimepanemise kohta teadvalt valesüüdistuste esitamise eest karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega;
- 2) sama teo eest, kui sellega on kaasnenud tõendite kunstlik loomine, karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

Ekspertidel ei ole kohustust katta oma vastutust erialase vastutuskindlustusega.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Eesti ekspertiisimenetlusi käsitlevad õigusnormid on kättesaadavad järgmistes allikates:

 [Riigi Teataja](#)

 [kriminaalmenetluse seadustik](#)

 [tsiviilmenetluse seadustik](#)

 [kohtuekspertiisiseadus](#)

Tsiviil- ja haldusmenetlustes ekspertide määramises erinevusi ei ole. Kriminaalmenetlustes nimetatakse Eesti Kohtuekspertiisi Instituudile esitatud taotluse alusel kohtuekspert, kes abistab vajaduse korral prokurööri ja kohut.

Eestis ei ole eksperdi staatus kaitstud. Ekspertidid osalevad enam kui 70%-s kriminaalasjadest, 30%-s tsiviilkohtumenetlustest ja 10%-s haldusmenetlustest.

V.1 Ekspertide nimetamine

Eksperte võivad nimetada kohus ja mõnel juhul ka menetluspooled. Ekspertidid võib nimetada ka eelotsuse- või kohtueelseks menetluseks. Ei ole kohustust nimetada nimekirjas registreeritud eksperti. Kriminaalmenetluse kohtueelses etapis võib eksperdi määrata politsei (uurimisasutus) või prokurör.

Kui pooled ei nimeta eksperti või kui nad ei jõua kokkuleppele, keda eksperdi nimetada, või kui enne kohtuprotsessi on koostatud eksperdiaruanne, võib eksperdi määrata kohus. Tsiviilõiguslikes kohtuasjades peavad pooled enne eksperdi nimetamist maksma ekspertiisikulude eest tagatisraha.

Menetluspooled võivad esitada ettepanekuid eksperdi määramiseks, kuid need ei ole kohtu jaoks siduvad.

Eri kohtute poolt ja eri õigusvaldkondades eksperdi määramisel olulisi erinevusi ei ole.

Kohtu määratud ekspertidel on seadusest tulenev kohustus teatada, kui neil tekib huvide konflikt.

V.2 Menetlus

Tsiviilmenetlus

Ekspertidele kehtib üldine nõue teha oma tööd põhjalikult, täielikult ja objektiivselt ning tagada, et esitatud arvamused oleksid teaduslikult põhjendatud. Seda nõuet kohaldatakse igat liiki kohtumenetlustes.

Pooled võivad eksperdi koostatud aruande vaidlustada, andes ütlusi või esitades teise ekspertiisi.

Eksperti arvamus ei ole kohtule siduv. Kohus võib eksperdi arvamust järgida ka siis, kui üks pooltest on arvamuse kohtuprotsessi ajal vaidlustanud.

Ka siis, kui eksperdiaruanne on vaid üks tõend teiste hulgas, võtab kohus arvesse eksperdiarvamuse tõendusjõudu muude tõendite suhtes.

Sellist menetlust, mille käigus ekspertid enne kohtuprotsessi kohtuvad või neid risküsitletakse, ei ole.

Ekspertidil on lubatud olla menetluse ajal pooltega kontaktis, kui ta vajab lisateavet.

1. Ekspediaruanne

Eestis võib eksperdiaruandeid esitada kirjalikult ja mõnikord ka suuliselt. Kui kriminaalmenetlused välja arvata, ei pea ekspert järgima oma aruande esitamisel kindlat struktuuri.

Ekspertidil on kohustus käsitleda lõpparuandes poolte argumente. Kui pooled taotlevad algses aruandes ilmnunud probleemide tõttu lisaaruannet, võib kohus anda korralduse esitada lisaaruanne. Eksperti arvamuse ebaselguse, vastuolulisuse või puuduste korral, mida ei saa lisaküsimuste esitamisega kõrvaldada, on kohtul õigus tellida teine ekspertiis. Kordusekspertiisi teeb sama või teine ekspert.

2. Kohtuistung

Ekspertidid eelistungil ei osale, kuid neid kutsutakse kohtuistungitele, et nad vastaksid kas kohtu või poolte küsimustele. On tavaline, et eksperte risküsitletakse. Eksperte võib ära kuulata telefonikonverentsi teel, kui pooled lepivad selles enne kohtuistungit kokku.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEI).

Viimati uuendatud: 10/09/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Kreeka

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Kreekas kantakse ekspertid nimekirja spetsialiseerumise alusel. Ekspertide registreid peavad esimese astme kohtud (*protodikeia*). Registrid on avalikud, kuid neid kasutavad ainult kohtunikud, kes soovivad määrata eksperdi. Kohus võib määrata ühe või mitu eksperti, kui ta leiab, et käsitletavad küsimused eeldavad eriteadmisi. Lisaks on kohtul kohustus määrata ekspertid, kui pool seda taotleb, tingimusel et kohus leiab samuti, et küsimuste lahendamiseks on vaja eriteadmisi.

Registrisse kandmiseks peavad ekspertid kandideerima.

Pärast avalikku kutset esitada avaldus esimese astme tsiviil- (*politikó*) või halduskohtule (*dioikitikó*) (kohtu ametliku veebisaidi kaudu) võib huvitatud isik esitada esimese astme kohtu kantseleisse oma isikuandmeid sisaldava kirjaliku avalduse, milles ta kinnitab, et

teda ei ole mõistetud süüdi ega süüdistatud kuriteos (*kakourgima*) ega väärteos (*plimmélima*), mille tagajärjel on temalt võetud poliitilised õigused;

temalt ei ole ära võetud kutsetunnistust;

temalt ei ole ära võetud oma vara käsutamise õigust maksejõuetuse või eestkoste all olemise tõttu;

ta ei ole kohtunik, prokurör ega kohtuametnik.

Pärast igal aastal toimuva kandideerimismenetluse lõppu avaldatakse ekspertide registri kavand. Pärast vastuväite esitamise tähtaja lõppemist kinnitab esimese astme kohus mitmeliikmelises koosseisus (*polymelés protodikeío*) lõpliku registri.

Kriminaalmenetluste jaoks loob ekspertide registri väärteoasju arutavate kohtunike nõukogu (*symvoulio plimmeleiodikón*) prokuröri ettepanekul. Ekspertid peavad vastama järgmistele nõuetele:

nad peavad olema vanemad kui 21 aastat;

neil peab olema õigusvõime ega tohi olla vaimset puuet;

nad ei tohi olla süüdi mõistetud kuriteo või väärteo toimepanemises, mille tagajärjel on neilt võetud poliitilised õigused või on nad vallandatud avalikust teenistusest;

neilt ei tohi olla ära võetud kutsetunnistust;

nad ei tohi olla kaasa aidanud ekspertiisi esemeks oleva olukorra tekkimisele;

nad ei tohi olla asjaomastes menetlustes pädevad kohtunikud, prokurörid, sekretärid ega kohtuametnikud;

nad ei tohi olla süüdi mõistetud samas kuriteos mis süüdistatav ja

nad ei tohi olla süüdistatava abikaasa, õde või vend ega lähisugulane.

Ekspertid võib registrist kustutada, kui nad seda soovivad, kui nad ei vasta enam nõuetele või kui pädev asutus nii otsustab.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Selleks et neid ekspertina tunnustataks, peavad ekspertid olema asjaomase kutseliidu liikmed.

III. Ekspertide tasustamine

Kriminaalmenetluses maksab eksperti töötasu riik. Tsiviilkohtumenetluses peab hageja tegema ettemakse kohtu määratud ekspertide kulude katmiseks.

Kohtumenetluse lõpus peab kulud kandma kohtuvaidluse kaotanud pool. Teatavatel tingimustel võivad pooled saada eksperti töötasu maksmiseks tasuta õigusabi.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertid vastutavad üldise lepingu- ja deliktiõiguse alusel. Nad ei ole kohustatud katma oma võimalikku vastutust erialase vastutuskindlustusega.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Kreekas kohtuekspertiisi suhtes kohaldatavad peamised õigusnormid on Kreeka tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*kódikas politikís dikonomías*) artiklid 368–392, dekreetseadus nr 566/1968 ja seaduse nr 2882/2001 (sundvõõrandamise seadustik (*kódikas anagkastikón apallotrióseon*)) artikli 20 lõige 7. Olenevalt konkreetse juhtumi asjaoludest võidakse kohaldada ka Kreeka halduskohtumenetluse seadustiku (*kódikas dioikitikís dikonomías*) artikleid 159–168 ja Kreeka kriminaalmenetluse seadustiku (*kódikas poinikís dikonomías*) artikleid 183–203.

Kohtul on õigus nõuda tõendite kogumist, sest tõe väljaselgitamise eesmärk on ülimuslik. Sellele õigusele seab piirid üksnes kohtumenetluse võistlevuse põhimõte.

1. Ekspertide nimetamine

Eksperte võivad nimetada kohus ja menetluspooled. Ekspertide määramine halduskohtumenetluses sarnaneb ekspertide määramisele tsiviilkohtumenetluses. Kriminaalkohtu menetluses võib prokurör või kohus määrata eksperti uurimisetapis. Selleks kasutatakse teist registrit kui tsiviilkohtumenetlustes ja sellesse kantud ekspert peab vastama rangematele nõuetele kui tsiviil- ja halduskohtumenetluste ekspert.

a. Eksperti nimetab kohus

Kui asjassepuutuvaid fakte ei ole võimalik muul viisil tuvastada, on tsiviilkohtul õigus määrata ekspert kas *ex officio* või poole sõnaselge taotluse alusel. Sel juhul lükatakse suuline ärakuulamine edasi eksperti arvamuse esitamisest hilisemale kuupäevale. Kohtul on vabadus määrata ametisse iga isik, keda ta peab ekspertiks sobivaks. Ekspert peab kohut teavitama, kui tal tekib huvide konflikt. Kohtu määratud ekspertidel on juurdepääs toimikule.

b. Eksperti nimetavad pooled

Kreekas nimetavad menetluspooled kolme liiki eksperte: tehnilised konsultandid (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 391–392, halduskohtumenetluse seadustiku artikkel 167, kriminaalmenetluse seadustiku artikkel 204 jj), kohtuvälised ekspertid ja eksperttunnistajad. Tehnilise konsultandi nimetab pool selleks, et jälgida kohtu määratud eksperti tegevust. Kohtuvälise eksperti valib menetluspooled. Pooled peavad tuginema eksperti arvamusele ja esitama selle kohtule. Vastasel juhul lükatakse see vastuvõetamatuks tagasi. Kui need nõuded on täidetud, kontrollib ja hindab kohus eksperti arvamust oma äranägemise järgi. Eksperti arvamust ei käsitata tõendina. Pigem on see seotud poole argumentide õigusliku alusega. Eksperttunnistajad on teaduslike või tehniliste eriteadmistega tunnistajad, keda küsitleb kohus.

Kohus võib otsustada, kas ta tugineb oma otsuse põhjendamisel eksperti arvamusele või mitte. Kohus võib tugineda oma otsuses eksperti arvamusele isegi siis, kui selle koostamisel on rikutud menetlusnorme. Ent kui menetlusnorme on rikutud olulisel määral, käsitatakse eksperti arvamust tühisena. Sel juhul ei tohi kohtunik otsuse põhjendamisel eksperti arvamusele tugineda.

2. (Tsiviilkohtu-)menetlus

Poolte tehnilised konsultandid võivad kohtu nimetatud eksperte risküsitleda, kui pooled on sellised konsultandid palganud. Eksperti ainus kohustus on esitada aramus. Poolte nimetatud ekspertidel on lubatud pooltega menetluse ajal suhelda, samal ajal kui kohtu nimetatud ekspertid vajavad selleks kohtu luba.

a. Eksperti aramus

Kreeka ekspertiisimenetluses esialgset eksperti arvamust ei nõuta. Põhiarvamuse võib esitada kirjalikult või suuliselt. Ekspert ei pea järgima oma arvamuses kindlat struktuuri.

Kui kohus leiab, et aramus on puudulik, või juhul kui ekspert on põhjendamatuult rikkunud oma kohustusi, võib kohus *ex officio* või poolte taotlusel anda korralduse koostada uus või lisaaramus. Kohus võib ka juhul, kui tegemist on eksperti kohustuste põhjendamatu rikkumisega, määrata kohtukulude tasumise ekspertidele.

Eksperti arvamuse võib vaidlustada poolte ütluste ja teise eksperti vastuhinnangu abil.

b. Kohtuistung

Kohtunik nõuab eksperti osalemist kohtuistungil ainult erandjuhtudel.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEI).

Viimati uuendatud: 27/04/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Prantsusmaa

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Kõik apellatsioonikohtud ning Prantsuse kõrgeim tsiviil- ja kriminaalkohus (kassatsioonikohus) peavad ekspertide nimekirja või registrit.

Kohtud ja prokurörid võivad siiski vabalt määrata eksperdiksi iga isiku, keda peetakse sobivaks ja pädevaks. Sellisel juhul peavad nad tehtud valikut põhjendama.

Ekspertide nimekirjad avaldatakse kohtute veebisaitidel, eelkõige [kassatsioonikohtu](#) ja apellatsioonikohtute veebisaitidel.

Kohtu nimekirja kandmiseks peab ekspert täitma järgmisi nõudeid:

olema alla 70aastane. Praktikas peab ekspert olema ekspertide nimekirja kandmiseks 35- kuni 57–58aastane

olema Euroopa Liidu kodanik

ta ei tohiks olla haavanud kellegi au, käitunud ebaõiglaselt või rikkunud head moraality

talle ei tohiks olla määratud distsiplinaar- ega halduskaristusi, millega kaasneb vallandamine, registrist kustutamine, loa kehtetuks tunnistamine, heakskiidu tühistamine või loa tühistamine

tema suhtes ei tohiks olla kohaldatud eraisiku pankrotti või muid äriseadustikus ette nähtud sanktsioone

tema erialaga seotud tegevuse miinimumperioodi nõue peab olema täidetud

ta ei tohiks olla seotud ühegi tegevusega, mis on vastuolus sõltumatusega, mida on vaja kohtulike (juriidiliste) ekspertiisiülesannete täitmiseks

ta peaks olema tegelenud oma põhi

Tõlkele spetsialiseerunud eksperdid, kes taotlevad registreerimist esimese astme kohtu nimekirjas, peavad oma eriala praktiseerima konkreetse kohtu

tööpiirkonnas, või kui nad on juba pensionile jäänud, elama selles piirkonnas.

Eksperti registreerimise taotluse vaatavad läbi prokurör ja esimese astme kohtu kohtunikud. Otsuse teeb apellatsioonikohtu kohtunike kogu.

Enne registreerimist peavad eksperdid andma vande.

Kassatsioonikohtu nimekirja (riiklik nimekiri) kandmiseks peab ekspert olema registreeritud vähemalt viis aastat apellatsioonikohtu nimekirjas (piirkondlik nimekiri).

Iga esmakordselt registreeritud ekspert peab kolme aasta pärast registreerimist uuesti taotlema. Pärast seda peavad eksperdid registreerimist uuesti

taotlema iga viie aasta tagant. Eksperti taasregistreerimata jätmise otsuses tuleb esitada keeldumise põhjused ja selle otsuse võib vaidlustada.

Apellatsioonikohus võib eksperdid registrist välja arvata distsiplinaarkorras ja sellist otsust on võimalik vaidlustada.

[Prantsusmaa ekspertide föderatsioon](#) on avaldanud eetikakoodeksi.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Üldiselt peavad eksperdid olema oma erialal piisavalt kvalifitseeritud.

Ekspertidel peavad olema töökogemus ja teadmised protseduureeglistest, eelkõige ekspertiisimenetluste suhtes kohaldatavatest eeskirjadest.

Nad peavad osalema täiendusõppes ja apellatsioonikohtud kontrollivad seda iga viie aasta järel. Ekspertide täiendusõpe hõlmab järgmist:

erialakoolitus, mida pakuvad kutseorganisatsioonid;

kohtunike ja ekspertide ühenduste korraldatud koolituskursused ekspertiisimenetluste teostamise kohta.

III. Ekspertide tasustamine

Kriminaalmenetlustes on seadusega reguleeritud eksperditasud, mis on seotud mõne ülesandega, mida ekspert täidab. Mõnes ekspertiisivaldkonnas võib prokurör või eeluurimiskohtunik kuulutada välja ekspertiisiülesande pakkumismenetluse ja valida kõige soodsama pakkumise. Justiitsministeerium kannab ekspertide kulud õigusvaldkonna eelarvest.

Tsiviilasjades arvutatakse töötasu tavaliselt nii, et eksperti kohtuasjale kulutatud tundide arv korrutatakse tunnitasuga, millele lisatakse kulud ja käibemaks.

Võistlevas menetluses arvutab kohus eksperti töötasu, võttes arvesse eksperti arvamuse kvaliteeti ning seda, kas aruanne esitati tähtajaks ja millise hoolsusega ekspert oma ülesannet täitis.

Tavaliselt maksab eksperti töötasu ettemaksena hageja. Kohus võib aga anda ka korralduse, et kumbki menetlusosaline maksab osa selliste kulude ettemaksest.

Lõplikus otsuses annab kohus eksperti töötasu maksmise korralduse kaotanud poolele.

Ekspertiisimenetluse kulude katmiseks on võimalik saada õigusabi.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertidel on kohustus katta võimalik vastutus erialase vastutuskindlustusega.

Kindlustus katab eksperti tsiviil- ja kutsealase vastutuse, sealhulgas vastutuse lähetustel teistesse Euroopa Liidu liikmesriikidesse.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Kriminaalasjades võivad eksperte määrata eeluurimiskohtunik, prokurör või asjakohase pädevusega politseiametnik (*officier de police judiciaire*:

politseiametnik, kes vastavalt Prantsuse õigusele juhib kriminaaluurimist ja kes andis loa kahtlustatavad vahi alla võtta).

Kõigil muudel juhtudel määrab eksperti üksnes kohus kas *ex officio* või menetluspoole taotlusel.

Tsiviilkohtumenetlustes ei ole esialgne ekspertiaruanne kohustuslik, kuid on väga soovitatav ja sageli nõutakse seda eraldi just nendes menetlustes. Ekspert esitab kirjaliku lõpparuande. Kui ekspert peab vajalikuks konsulteerida mõnel muul erialal spetsialiseerunud tehnikuga, lisab ekspert tehniku arvamuse ekspertiaruandele. Kui aruanne ei anna kohtuotsuse jaoks piisavat alust, võib kohus nõuda ekspertil ütluste andmist suulisel ärakuulamisel. Lõpparuanne peab vastama igale kohtu esitatud küsimusele ja võtma arvesse kõiki märkusi, mida menetluspoolel on ekspertiisimenetluse käigus ekspertidele esitanud.

1. Ekspertide nimetamine

Eksperti (*expert de justice*) staatus on kaitstud kriminaalõigusega. Ekspert kantakse apellatsioonikohtu ja kassatsioonikohtu peetavasse nimekirja.

Prantsusmaal on 8000–10 000 õiguseksperti.

Tsiviil-, äri- ja haldusasjades võib eksperte nimetada eelotsuse- või kohtueelses menetluses. Sellises kohtueelses etapis algatatakse 80% ekspertiisimenetlustest.

Kohus määrab eksperti, kui ta vajab vaidluse lahendamiseks tehnilist ekspertiisi: kohus võib eksperti määrata *ex officio* või ühe poole taotlusel. Kohtunik otsustab, milline pool teeb eksperti töötasu ettemakse.

Pooled võivad eksperti soovitada, kuid eksperti määramise otsustab alati kohus või prokurör. Kui ei ole esitatud konkreetseid põhjuseid, tuleb ekspert valida apellatsioonikohtu koostatud nimekirjast.

Tsiviilkohtumenetlustes on menetluspoolel tihedalt eksperti töösse kaasatud. Nad peavad tegema koostööd ja vastama kõikidele eksperti esitatud dokumenditaotlustele. Nad võivad seisukohtade esitamise kohtumistel otse ekspertidele küsimusi esitada ja paluda ekspertil oma märkusi kommenteerida.

Need võimalused on palju piiratumad kriminaalmenetlustes, kus ekspert sõltub oma töös tugevalt teda määranud kohtunikust või prokurörist.

2. Menetlus

Prantsusmaa peamised kohtuekspertiisi käsitlevad õigusaktid:

kriminaalmenetluse seadustik ja tsiviilmenetluse seadustik

29. juuni 1971. aasta seadus 71-498 õigusekspertide kohta; seadust on mitu korda muudetud, eelkõige 18. novembril 2016

23. detsembri 2004. aasta dekreet, mida on mitu korda muudetud.

Eksperdid võivad olla menetluse ajal pooltega kontaktis, järgides rangelt võimaliku kohtumenetluse põhimõtet. Erandid on seotud meditsiiniliste või ärisaladustega.

Aruannetel, mida eksperdid kirjutavad, ei ole kohustuslikku struktuuri, kuid selle lõnga täitmiseks on olemas algatused.

Sellegipoolest peavad eksperdid aruannetes

seletama lahti oma argumentid;

nimetama dokumendid, millele nad oma arvamuse koostamisel tuginesid;

vastama poolte ütlustele;

esitama täieliku loetelu dokumentidest, mis on neile edastatud.

Kui kohus on nõudnud esialgset aruannet, saadab ekspert selle menetluspooltele nendelt märkuste saamiseks.

Kriminaalasjades peab ekspert kohtuistungil osalema. Tsiviilkohtuasjades võib kohus paluda eksperdil kohtuistungil osaleda.

Eksperdile võib olla kohtu otsusega pandud kohustus koostada lisaaruanne, näiteks pärast seda, kui pooled on aruannet kommenteerinud ja lisaküsimusi esitanud.

Kohus kontrollib eksperdi uurimistegevuse kulgu. See ülesanne antakse konkreetsele esimese astme kohtu kohtunikule.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud [Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut \(EEEI\)](#).

Viimati uuendatud: 10/09/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Horvaatia

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Oma eksperditeadmistele tuginedes osutavad kohtu määratud eksperdid kohtule eksperdiarvamuse teenust, kui see on vajalik menetluses tuvastatud asjaolude kontrollimiseks või selgitamiseks.

Maakonna- ja kaubanduskohtud peavad nimekirja ekspertidest, kelle kohtud võivad määrata, samuti nende juriidiliste isikute, instituutide, asutuste ja riigiasutuste nimekirja, kellel on luba eksperdina tegutseda (edaspidi „juriidiliste isikute nimekirja“). Nimekirjad avaldatakse kohtute veebisaitidel.

Justiitsministeerium haldab ainulaadset elektroonilist [nimekirja ekspertidest, keda kohtud võivad määrata](#) ja mis on sortitud ekspertide erialavaldkondade järgi, ning kogu Horvaatia Vabariigi territooriumi hõlmavat [juriidiliste isikute nimekirja](#), ning avaldab need [oma veebisaidil](#).

Ekspertide nimekirja kandmise menetlus algatatakse taotlusega, mis esitatakse selle maakonna- või kaubanduskohtu esimehele, kelle kohtualluvusse kuulub kaebuse esitaja elukoht või juriidilise isiku asukoht. Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingule allakirjutanud riikide kodanikud, kellel ei ole alalist elukohta Horvaatia Vabariigis, peavad esitama määramistaotluse Zagrebi maakonnakohtule või Zagrebi kaubanduskohtule.

Kui nimekirja kandmiseks esitatud kandidaat vastab nõuetele, saadab vastava maakonna- või kaubanduskohtu esimees enne kandidaadi nimekirja kantud eksperdiksi nimetamise üle otsustamist kandidaadi eksamil, kus hinnatakse tema teadmisi kohtusüsteemi struktuurist, avalikust haldusest ja õigusterminoloogiast. Eksami korraldavad maakonnakohtute teadmiste hindamise komiteed, mille esimees ja kaks liiget on selle kohtu kohtunikud.

Täistööajaga töökohta taotleb kandidaat, kellel on õigusteaduste kraad, ei pea eksamit tegema. Asjakohase kohtu esimees suunab registreerimiseks esitatud ja eksami sooritanud kandidaadi kutsealasele täienduskoolituse kohtuekspertide erialaliidus. (Kehtivat tööloa (litsentsi) omav kohtuekspert ja töötajad, kes teevad ekspertiisi instituutides, asutustes ja valitsusasutustes, ei ole seevastu kohustatud läbima kutsealast täienduskoolitust valdkondades, milles nendel instituutidel, asutustel ja valitsusasutustel on ekspertiisi tegemise luba).

Pärast seda, kui kandidaat on kutsealase täienduskoolituse läbinud, ja pärast tõendite kogumist registreeritud eksperdiksi nimetamise õiguspärasuse või kohtuekspertiisi tegemise tingimuste täitmise kohta teeb vastava maakonna- või kaubanduskohtu esimees taotluse kohta otsuse.

Kohtu määratud eksperdid või juriidilised isikud peavad olema kindlustatud kogu ekspertiisi tegemise aja jooksul. Tõendid sõlmitud vastutuskindlustuslepingu kohta (kindlustuspoliisi) tuleb esitada pädeva maakonna- või kaubanduskohtu esimehele enne nimekirja kandmist ja igal järgneval aastal ametisse nimetamise või kinnitamise perioodi jooksul.

Eksperdid nimetatakse ametisse neljaks aastaks. Juriidilisele isikule, instituudile, asutusele või valitsusasutusele antakse kohtuekspertiisi tegemise luba neljaks aastaks.

Ametisse nimetatud ekspert annab vande kohtu esimehe ees, kes nimetas ta registreeritud eksperdiksi.

Pärast eksperdiksi määramise tähtaja möödumist võib nimekirja kantud eksperdi neljaks aastaks uuesti ametisse nimetada ning juriidilise isiku, instituudi, asutuse või riigiasutuse võib kohtuekspertiisi tegemiseks uuesti kinnitada. Uue ametisse nimetamise või kinnitamise taotlus tuleb esitada hiljemalt 30 päeva enne kehtiva ametisse nimetamise lõppemist.

Vastava maakonna- või kaubanduskohtu esimees tühistab (ajutiselt) eksperdi registrisse kandmise,

kui ekspert seda taotleb,

kui muutub eksperdi elukoht, kui tehakse kindlaks, et registreerimise tingimused ei olnud täidetud või määramise tingimused ei ole enam täidetud,

kui ekspert on pädeva asutuse lõpliku otsuse alusel tunnistatud ebasobivaks, et tegutseda valdkonnas, milles ta ametisse nimetati,

kui eksperdil on lõpliku kohtuotsusega võetud õigus- ja teovõime,

kui ta on süüdi mõistetud avalikku teenistusse võtmist takistavas kuriteos,

kui ta täidab eksperdiülesandeid pahauskalt või hooletult,

kui ta ei esita ettenähtud tähtaja lõpuks tõendit registreeritud eksperdi ülesannete täitmise jaoks vajaliku vastutuskindlustuslepingu sõlmimise kohta,

kui ta ei järgi sätteid ekspertiisi käigus teadaasaadud teabe saladuses hoidmise kohta.

Vastava maakonna- või kaubanduskohtu esimees kustutab eksperdi alaliselt nimekirjast juhul, kui ekspert teeb kohtu määratud eksperdi tööd pärast seda, kui jõustus tema ajutise tagasilükkamise või tema ülesannete täitmise keelamise korraldus.

Eksperdid või juriidilised isikud, kellel on õigus tegutseda kohtu määratud eksperdina, on kohustatud teatama igast oma andmete muutumisest viivitamata kohtule, kes nad ametisse nimetas või kes andis loa nad nimekirja kanda. Kohtul on kohustus kanda need muudatused viivitamata nimekirjadesse, kus on registreeritud eksperdid või juriidilised isikud, keda kohtud võivad eksperdina kasutada.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Määruses kohtu määratavate ekspertide kohta (Horvaatia ametlik väljaanne nr 38/14, nr 123/15, nr 29/16 parandus ja nr 61/19) kehtestatakse ekspertide määramise tingimused ja kord ning nende õigused ja kohustused.

Isik võib töötada kohtu määratud eksperdina, kui ta täidab järgmisi nõudeid:

- 1) ta on Horvaatia Vabariigi kodanik, Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik või Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kodanik,
- 2) ta on suuteline täitma kohtu määratud eksperdi ülesandeid,
- 3) ta on töötanud pärast asjakohaste õpingute läbimist või koolide lõpetamist oma kutsealal, nimelt:
vähemalt kaheksa aastat – kui ta on omandanud ülikooli kraadi või spetsialisti teaduskraadi;
vähemalt kümme aastat – kui ta on läbinud vastava bakalaureuseõppe või bakalaureuse taseme kutseõppe;
vähemalt 12 aastat – kui ta on omandanud asjakohase keskkariduse ning kui tal ei ole asjakohast bakalaureuse- või bakalaureuse taseme kutsekraadi või spetsialisti bakalaureuse- või teaduskraadi,
- 4) ta on edukalt läbinud teadmiste kontrolli kohtusüsteemi korralduse, riigihalduse ja õigusterminoloogia kohta,
- 5) ta on edukalt läbinud vastava kutseliidu määratud kutsealase täienduskoolituse,
- 6) ta on sõlminud kohtu nimetatud eksperdi töö tegemiseks vajaliku vastutuskindlustuslepingu,
- 7) ta on omandanud oma ekspertiisivaldkondades asjakohased kraadid,
- 8) tema avalikku teenistusse asumisele ei ole takistusi.

Kutsealane täienduskoolitus ei tohi kesta kauem kui üks aasta. Kutseliidud on kohustatud määrama kutsealase täienduskoolituse nõustajad. Registreeritud eksperdi võib nimetada koolitusnõustajaks, kui tal on vähemalt viieaastane töökogemus kohtu määratud eksperdina. Nõustajate nimekirja edastatakse maakonna- ja kaubanduskohtutele. Kutsealasele täienduskoolitusele suunatud kandidaadi suutlikkus täita kohtu määratud eksperdi ülesandeid tehakse kindlaks taotleja läbitud täienduskoolituse aruande põhjal. Kuu aja jooksul pärast täienduskoolituse läbimist peab asjaomane kutseliit koostama koolitusnõustaja kirjalikule aruandele tuginedes kirjaliku arvamuse kandidaadi koolituse edukuse ja selle kohta, kas kandidaat on pädev täitma kohtu määratud eksperdi ülesandeid. Vastav kutseliit on kohustatud saatma selle aruande vastava maakonna- või kaubanduskohtu esimehele.

Eriarstid vastavad nimekirja kandmise nõuetele pärast erialaeksami läbimist.

Juriidilistel isikutel on õigus kohtuekspertiisi teha,

kui nad on ka oma valdkonnas teataval alal registreeritud;

kui nende töötajad on kantud selle valdkonna ekspertide nimekirja, mille jaoks kinnitust taotletakse;

kui neil on kohtuekspertiisi tegemiseks sõlmitud vastutuskindlustusleping.

III. Ekspertide tasustamine

Kohtumenetlustes valitakse eksperdid peamiselt registreeritud ekspertide nimekirjadest.

Kohtu nimetatud ekspertidel on õigus saada tasu ja hüvitist materiaalsete kulude eest. Hüvitise suuruse määrab kohus kindlaks individuaalselt vastavalt kohtu määratud ekspertide materiaalsete kulude hüvitamise ja tasude spetsiaalsele hinnakirjale. Kõnealune hinnakiri on kohtu määratud eksperte käsitlevate eeskirjade lahutamatu osa.

Kohtu määratud eksperdile makstakse tasu pärast seda, kui ta on ekspertiisi lõpetanud.

IV. Ekspertide vastutus

Kohtu määratud ekspert või juriidiline isik peab olema kindlustatud kogu ekspertiisi tegemise aja jooksul. Kohtuekspertiisi tegemise väikseim vastutuskindlustuse summa on 200 000 Horvaatia kuna (umbes 26 807,50 EUR) füüsilise isiku ja 500 000 Horvaatia kuna (umbes 67 018,74 eurot) juriidilise isiku jaoks.

ELi liikmesriigi või Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kodanikul võib olla eksperdi ülesannete täitmise jaoks kindlustus tema koduriigi.

V. Lisateave ekspertiisimenetluse kohta

Eksperti määramine on reguleeritud menetlusseadustega, s.t tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja kriminaalmenetluse seadustikuga.

VI. Ekspertide nimetamine

Kohtu määratud eksperdid nimetab kohus menetlusosalise taotlusel või *ex officio* konkreetsetes kohtumenetlustes, kui seda on vaja eksperditõendite esitamiseks, et teha kindlaks asjaolud või neid selgitada.

VI.1. Ekspertiaruanne

Kohtu määratud ekspertide järelduste ja arvamuste esitamise vorm ei ole reguleeritud. Kohus otsustab, kas ekspert esitab oma järeldused ja arvamused ainult suuliselt kohtuistungil või kirjalikult enne kohtuistungit. Kohus määrab järelduste ja arvamuste esitamiseks kirjalikult tähtaja, mis võib olla kuni 60 päeva. Ekspert peab alati esitama oma arvamuse. Kohus esitab pooltele järelduse ja arvamuse kirjalikult hiljemalt 15 päeva enne seda kohtuistungit, kus on kavas neid arutada.

VI.2. Kohtuistung

Kohus võib kohtuistungil eksperdi järelduste kohta küsimusi esitada.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEI).

Viimati uuendatud: 10/09/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: on juba tõlgitud.

Leia ekspert - Luksemburg

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Kohtuekspertide registrit peab justiitsministeerium. Registris on eksperdid jaotatud 12 valdkonda. Register on kõigile spetsialistidele ja avalikkusele kättesaadav siin. Kuigi register loodi kriminaal- ja haldusasjade jaoks, kasutatakse seda ka tsiviil- ja kaubandusasjades. Kohtutel ei ole kohustust määrata registrisse kantud eksperte, kuid tavaliselt nad teevad seda.

Spetsialistid esitavad nimekirja kandmise taotluse justiitsministeeriumile. Justiitsministeeriumile saadetakse täielik toimik (sealhulgas kõnealuse valdkonna diplom, tõendid töökogemuse kohta, elulookirjeldus ja karistusregistri väljavõte) ning ministeerium alustab seejärel kontrollimenetlust, s.t eksperdi usaldusväärsuse kontrollimist. Ministeerium teeb eksperdi registreerimise kohta otsuse, kui on kontrollitud kandidaadi kvalifikatsiooni (sh valdkonna kraadi ja täiendusõpet) ja töökogemust. Registrisse lubamise korral peavad eksperdid vande andma.

Kui justiitsministeerium on eksperdi määranud ja ta on kohtu ees vande andnud, avaldatakse registri sisu Luksemburgi ametlikus väljaandes. Kui eksperdid on nimekirja kantud, ei ole neil mingeid erilisi kohustusi. Nad ei pea ministeeriumile tegevusaruannet saatma. Neil ei ole kohustust läbida täiendusõpet.

Registrit ajakohastatakse kindla aja tagant.

Ekspertidid võidakse nimekirjast kustutada, kui nad ei täida oma kohustusi või kutse-eeskiri, või siis muudel tõsistel põhjustel. Sellised põhjused tekivad, kui ekspert ei vasta enam nõutavale kvalifikatsioonile, on olnud oma kohustuse täitmisel hooletu või tal ei ole enam nõutavat usaldusväärsust, nt kui ta on tunnistatud süüdi kuriteos. Ekspert kustutatakse nimekirjast ministri otsusega pärast peaprokuröri nõu küsimist ja asjaomase eksperdi ärakuulamist. Registrist kustutamine toimub ministri määrusega tühistamise vormis. Registrist kustutamise võib vaidlustada halduskohtus. Ekspertidel ole tegevusjuhendit ega eetikakoodeksit. Küll aga tuleb järgida kutse-eeskiri juhendit või muid kutsealaseid käitumisjuhendeid, mis kehtivad eksperdi konkreetse kutseala suhtes.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Selleks et lasta ennast ekspertiks nimetada, peavad isikud omandama oma erialal teatava haridustaseme. Justiitsministeeriumi peetavasse ekspertide registrisse kandmiseks on sellised akadeemilised kraadid hädavajalikud. Ekspertina töötamiseks ega oma oskuste korrapäraseks täiendamiseks ei pea eksperdid olema kutseorganisatsiooni liikmed (juriidilise täiendõppe süsteem puudub, kuid eksperdid võivad käia koolitusel vabatahtlikult).

III. Ekspertide tasustamine

Ekspertide tasud on kehtestatud määrusega. Erijuhtudel, eelkõige siis, kui eksperdi ülesanne on iseäranis keeruline, võib kohus otsustada seaduses sätestatud tariifi mitte kohaldada. Praktikast taotlevad eksperdid tavaliselt, et menetluspooled lepiksid kokku seaduses sätestatud tariifist suurema summa maksmises. Tsiiviilasjades on ühel poolel kohustus teha ekspertidele ettemakse, kui kohus on eksperdi määranud. Ekspertidid võivad saada ettemaksena tasusid, mis ületavad seaduses sätestatud tariifi. Menetluse lõpus otsustab kohus sisulises kohtuotsuses, kes peab kandma lõplikud kulud. Kulud võib poolte vahel ära jagada. Pooled võivad saada tasuta õigusabi ekspertidele töötasu maksmiseks ettenähtud määras.

Kriminaalasjades teeb kulude ettemakse alati riik. Kostja peab eksperditasu maksuma ainult juhul, kui kostjale mõistetakse karistus. Prokuröri taotletud ekspertidele võib tasu maksta ka riik.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertide vastutuse kohta erieeskirju ei ole. Seega reguleerivad ekspertide tegevust üldised delikti- või lepingueeskirjad. Sellistes eeskirjades ei ole kehtestatud vastutuse ülempiiri. Puudub kohustus katta eksperdi võimalik vastutus kutsealase vastutuskindlustuse kaudu.

V. Lisateave ekspertisimenetluste kohta

Ekspertide ametisse määramist reguleerib 7. juuli 1971. aasta eriseadus „Loi du 7 juillet 1971 portant en matière répressive et administrative, institution d'experts, de traducteurs et d'interprètes assermentés et complétant les dispositions légales relatives à l'assermentation des experts, traducteurs et interprètes“. See seadus käsitleb ainult kriminaal- ja haldusasju. Tsiiviilasjade kohta eriseadust ei ole. Asjakohased on kriminaal- või tsiiviilmenetluse seadustiku teatavad sätted, samuti 21. juuni 1999. aasta haldusmenetluse üldseadus „loi du 21 juin 1999 portant règlement de procédure devant les juridictions administratives“.

Tsiiviil-, haldus- ja kriminaalasjades ei ole eksperdi määramise menetluses põhimõttelisi erinevusi. Kriminaalasjades on kostjal aga ulatuslikumad õigused kui muudes kohtuasjades. Enamik kohtueksperte määratakse eelmenetluses enne kohtuprotsessi. Vähemalt pool eksperdi määramise taotlustest algatatakse eelmenetluses. Ekspertide määramine põhimenetluse ajal ei ole kuigi levinud.

1. Ekspertide nimetamine

Luksemburgis määravad kohtueksperte kas kohtud või värbavad neid menetluspooled. Kohtuekspertide staatusega eksperte võivad määrata ainult kohtunikud kas menetluspooled taotlusel või omal algatusel. Kriminaalasjades määrab eeluurimiskohtunik (*juge d'instruction*) eksperdi sageli kas kostja või prokuröri taotlusel. Eeluurimiskohtunik võib eksperdi määrata ka omal algatusel. Kuna eeluurimiskohtuniku otsus on eelotsus, võistleva menetluse põhimõtet ei kohaldata.

Kriminaalõiguses on olemas erieeskirjad kostja käsutuses olevate kaas- ja vastuekspertide kohta.

Eriti pakilise vajaduse korral võib tsiiviil-, äri- ja haldusasjades eksperdi määrata ka enne kohtuprotsessi.

a) Eksperti määrab kohus

Põhimenetluse ajal määrab kohtueksperti kohus, kui ta vajab nõu menetluse käigus esile kerkivates tehnilistes küsimustes. Kohtud võivad seda teha menetluspooled taotlusel või omal algatusel. Ekspertidid peavad teatama mis tahes huvide konfliktist, mis neil poole suhtes on.

Eksperti määramine enne kohtumenetlust on võimalik juhul, kui küsimus on kiireloomuline või kui ekspertiisi on vaja eelseisva sisulise menetluse jaoks.

Eksperti määramine selles esialgses etapis on menetluse ainus eesmärk ning selleks on vaja, et pooled esitaksid konkreetse taotluse. Üldiselt ei saa seda menetlust alustada, ilma et kostjal oleks võimalus lasta end kohtunikul ära kuulata. Ülimalt kiireloomuliste juhtumite korral võidakse kohtuekspertidid määrata kohe, kuid sellisel juhul peab kostjal olema hilisema ärakuulamise võimalus.

Kohtueksperti määramise taotlemisel või kohtu esitatud soovitatud eksperdi kohta märkuste esitamisel võivad pooled pakkuda välja nimesid ja leppida kokku kindla eksperdi. Kui kohus otsustab määrata kohtueksperti omal algatusel, peaks ta sellest pooli enne otsuse tegemist teavitama ja nende arvamust küsima. Kohtutel ei ole kohustust määrata ametisse registrisse kantud eksperte, ent üldiselt toimivad nad selle tava järgi.

b) Eksperti nimetavad pooled

Kuigi menetluspooled kohtueksperte ei määra, võib kohus nad eksperdi määramisele kaasata. Nad võivad kokku leppida eksperdi ülesandes, kulude kandmises ja isegi konkreetse eksperdis. Seejärel saadavad nad valitud ekspertidele ühiselt kirja tema nimetamise kohta. Kui mõlemad pooled on nõus, võib kohus lubada selle eksperdi ametisse määra. Seda juhtub väga sageli eelmenetlustes.

2. (Tsiiviil-)menetlus

Pärast ametisse määramist kutsub kohtuekspert menetluspooled juhtumit arutama. Tavaliselt suhtlevad eksperdid pooltega juristide kaudu ja teavitavad sündmuste käigust ka kohut. Selle korralduse kohta erieeskirju ei ole, välja arvatud nõue järgida alati võistleva menetluse põhimõtet: iga menetluspooled on õigus väljendada iga ajal oma seisukohta juhtumi kõigi aspektide kohta.

Sellel põhimõttel on kaks erandit. Need puudutavad puhtfaktiiliste aspektide ekspertiisi ja eraelu riivavaid uurimistoiminguid (s.t tervisekontrolli). Sellistel juhtudel peab ekspert tutvustama uurimise tulemusi teistele pooltele enne oma aruande lõplikku vormistamist.

Eksperti uurimistegevuse kulgu jälgib pädev kohus. Kui selle kohta on esitatud kaebus, võib kohus nõustuda, et ekspert ei ole piisavalt kvalifitseeritud, ja määrata teise eksperdi. Kuna enamikul juhtudel nimetatakse ametisse ainult üks ekspert, ei ole ühtegi menetlust, mille kohaselt ekspert kohtuks enne kohtuprotsessi teiste ekspertidega, et küsimusi täpsustada.

a) Ekspertiaruanne

Ekspert edastab oma aruande kirjalikult. Kindlat struktuuri, mida ekspert peab oma aruandes järgima, ei ole. Ekspertil on kohustus täita oma ülesannet lojalselt ja võistleva kohtumenetluse põhimõtte kohaselt. Ta peab käsitlema kõiki oma ülesandes hõlmatud faktiilisi küsimusi, kuid tal ei ole lubatud vastata juriidilistele küsimustele. Eksperti volitused määrab kindlaks kohus, välja arvatud neis menetlustes, kus eksperdi on nimetanud pooled ilma kohtuniku sekkumiseta ja kus ta tegeleb poolte probleemidega.

Esialgne aruanne ei ole kohustuslik, kuid selle võib koostada, kui konkreetse juhtumi asjaolud seda nõuavad. See kehtib eelkõige juhul, kui ülesande täitmise käigus tekivad uued küsimused või kui pooled ei tee eksperdiga koostööd.

Harvadel juhtudel tuleb eksperdil esitada lisaaruanne. Seda võib vaja olla siis, kui ekspert ei ole vastanud kõigile oma ülesandega hõlmatud küsimustele või kui hiljem tekivad lisaküsimused. Kohus annab välja uue määruse, milles täpsustatakse lisateabe vajadust ja nimetatakse vastuseid vajavad küsimused. Pooled võivad kohtunikult taotleda lisaselgitusi. Praktikas on siiski tõenäolisem, et määratakse teine ekspert, olenevalt sellest, kas pooled on esimese aruandega rahul.

Eksperdiaruanded võib vaidlustada nii menetluspoolte ütluste kui ka teise ekspertiisi abil. Eksperdiaruannetes esitatud arvamus ei ole kohtute jaoks siduv. Kohtupraktika kohaselt võib kohus eksperdiarvamusel kõrvale kalduda, kui selleks on mõjuvad põhjused, s.t kui üks või mõlemad pooled tõestavad, et ekspert eksib. Vastuolulistel aruannetel on samasugune tõendusjõud, olenemata sellest, kas eksperdi määras kohus või pooled. Ühe poole algatatud aruandeid või vastuolulisi aruandeid, samuti aruandeid, mis on koostatud, ilma et ekspert oleks järginud võistleva kohtumenetluse põhimõtet, võidakse kohtus esitada ja neid võidakse kohtuprotsessil arutada, kuid neil ei ole sama tõendusjõudu kui aruannetel, mis on koostatud kõnealust põhimõtet järgides.

c) Kohtuistung

Ekspertid ei pea eelistungil osalema. Nad peaksid osalema kohtuistungil, et vastata pärast aruande esitamist kohtu küsimustele. Eksperte kohtus ei risküsitleta.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud [Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut \(EEEI\)](#).

Viimati uuendatud: 16/10/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Malta

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Kohus võib kasutada nimekirja või registrit isikutest, kes on huvitatud eksperdina töötamisest. Nimekirja või registrit peab justiitsministeerium. Kohtu liikmetel on õigus otsustada, keda neile asutusesiseseks kasutamiseks kättesaadavaks tehtud nimekirjast/registrist kohtuekspertideks määrata. See register on ette nähtud kasutamiseks ainult kohtusüsteemis. Kohtuekspertina töötamisest huvitatud isikud peavad esitama justiitsministeeriumile soovialduse, et nende nimi ja andmed nimekirja kantaks. Nad ei anna vannet; neil palutakse siiski täita nõuetekohast hoolsust käsitlev vorm, millega nad annavad nõusoleku justiitsministeeriumi tehtavateks kontrollideks, ning esitada koos vormiga oma volikirja ja/või kvalifikatsiooni tõendava dokumendi tõestatud ärakiri, politsei hiljuti väljastatud tõend karistuste puudumise kohta, Europassi elulookirjeldus ja käsitsi kirjutatud motivatsioonikiri. Kohtuekspertina töötamisest on huvitatud ühtekokku umbes 1000 inimest. Kohtunikud ja rahukohtunikud võivad aga määrata eksperdiksi iga isiku, keda nad peavad sobivaks ja pädevaks, isegi kui teda ei ole nimekirja kantud (kohtutel on valikuvabadus). Kohtud avaldavad ka kolm kohtuekspertide nimekirja, nimelt arhitektide ja ehitusinseneride, raamatupidajate ja inseneride nimekirja. Need nimekirjad avaldatakse igal aastal Malta ametlikus väljaandes.

Ekspertide nimekiri 2019. aastaks on avaldatud [siin](#) (PDF, lk 4 jj).

II. Eksperti kvalifikatsioon

Selleks et lasta ennast eksperdiksi nimetada, peavad isikud olema kvalifitseeritud, kuid nad ei pea olema kutseliidu liikmed. Puudub pideva erialase arengu süsteem ja ka pideva täiustamise nõue. Ekspertidele kursuseid ei korraldata. Eksperti staatus ei ole kaitstud ja eri liiki ekspertide vahel vahet ei tehta. Kohtuekspertina töötamisest huvitatud isikute nimekiri/register, mida haldab justiitsministeerium, on jaotatud erialavaldkondade kaupa.

III. Ekspertide tasustamine

Eksperti töötasu arvutatakse kindla tariifi järgi, kuid sellele, kuidas eksperti võib tasustada, piiranguid seatud ei ole. Ekspertile maksab üks menetluspool, kuid kohus otsustab, kes tasub kulud. Pooltel on võimalus saada tasuta õigusabi ja selle määrasid ette kirjutatud ei ole. Mis puudutab ettemakset, siis võib kohus anda pooltele korralduse kanda kohtu arvele deposiit ja ekspert võtab selle pärast oma töö lõpetamist välja.

IV. Ekspertide vastutus

Kohaldatakse delikti- ja lepinguõiguse üldpõhimõtteid ning vastutus piiratud ei ole. Ekspertidelt erialast vastutuskindlustust ei nõuta.

V. Lisateave

Ekspertide ametisse nimetamist reguleeritakse kohtukorraldus- ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku [artiklitega 644–682](#) (Malta seadustekogu 12. peatükk). Lisaks reguleeritakse ekspertide määramist kriminaalasjades karistusseadustiku [artiklitega 650–657](#) (Malta seadustekogu 9. peatükk).

Ekspertide ametisse nimetamine

Tsiviilkohtumenetluses määrab ekspertid kohus ja neid võivad soovitada ka menetluspooled. Seega nimetatakse ekspertid kas kohtu või poolte taotlusel juhul, kui on vaja kindlaks teha tehnilisi aspekte. See kehtib näiteks ehitusküsimuste, liiklusõnnetuste, raamatupidamisküsimuste, meditsiiniliste probleemide ja kahju hindamise kohta.

Kriminaalasjades valib ekspertid kohus. Selliste ekspertide määramise vaidlustamise kord on samasugune nagu tsiviiliasjade korral. Kriminaalasjades võivad ekspertid esitada oma aruande kohtu juhiste kohaselt kas suuliselt või kirjalikult. Aruandes tuleb ära tuua faktid ja asjaolud, millel ekspertide järeldused põhinevad. Kui aruanne esitatakse suuliselt, peab registripidaja või tema asemel tegutsev isik sellest kirjaliku kokkuvõtte tegema.

1. Eksperti määrab kohus

Ekspertidel on seadusest tulenev kohustus teatada, kui neil tekib huvide konflikt. Kohtu määratud ekspertide aruannetel on suurem kaal kui poolte nimetatud ekspertidel.

2. Eksperti nimetavad pooled

Ei ole kehtestatud erikorda juhuks, kui eksperdi nimetavad pooled. Kokkuleppele jõudmise korral võib nimetada ühiselt ühe eksperdi. Kohus võib anda pooltele ka korralduse nimetada üksainus ekspert.

VI. Menetlus

A) Tsiviilmenetlus

Määramise kord eelotsuse- või kohtueelses menetluses ei erine.

1. Eksperdiaruanne

Menetluspooled peaksid esitama ekspertile üksikasjalikud juhised ja küsimused, mida ekspert peaks lahendama. Eksperti määramise kohtumäärus peab sisaldama asjaolusid, mida ekspert peab kontrollima. Kui ekspert on oma aruanded esitanud ja talle on makstud, kutsutakse teda oma aruannet vandega kinnitama ning seejärel risküsitlevad teda menetluspooled.

Aruandel puudub kindel struktuur ja ekspertid ei pea koostama esialgset aruannet. Neilt oodatakse, et nad vastaksid lõpparuandes poolte küsimustele.

Malta seadustekogu 12. peatükis sisalduva kohtukorralduse ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 665 on sätestatud, mida aruanne peaks sisaldama.

Selles nähakse ette, et aruandes tuleks esitada tehtud järelepärimised ja järelduste põhjendused. Lisaks nähakse selles ette, et aruanne peab olema selges ja loetavas masinakirjas või tindiga kirjutatud. Aruannet ei tohiks täiendada jooniste ega näidistega, välja arvatud juhul, kui kohus seda nõuab või kui pooled on selleks nõusoleku andnud.

2. Kohtuistung

Eksperdiil ei nõuta eelistungil osalemist. Tavaliselt eeldatakse, et eksperdid teavitavad pooli vaid kõigist nende enda kavandatavatest istungitest ning kõigist taotlustest, mida eksperdid sellistel istungitel menetluspooltele esitavad. Eksperte küsitletakse tavaliselt kohtuistungil. Kohus ei jälgi ega kontrolli eksperdiuurimise kulgu ning kohus ei tee kvaliteedikontrolli. Pooled võivad eksperdiaruande vaidlustada nii avalduste kui ka teise ekspertiisi abil. Kohus ei ole kohustatud eksperdi aruannet vastu võtma, kui see on vastuolus tema veendumusega.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud [Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut \(EEEI\)](#).

Viimati uuendatud: 10/09/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Leia ekspert - Holland

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Madalmaades on kaks registrit: üks peamiselt tsiviil- ja haldusõiguse (LRGD) ja teine peamiselt kriminaalõiguse (NRGD) jaoks. Lisaks neile on olemas kohtuekspertiisi tõendite instituut (NFI) ja keskkonnaõiguse ekspertide instituut (STAB), mõlemad riigi palgal. Peale nende on Madalmaades veel organisatsioon, mis ühendab eksperdihinnanguid andvaid meditsiinispetsialiste (NVMSR). Ekspertid kantakse nimekirja spetsialiseerumise alusel. Ekspertide registreid peetakse erineval alusel, LRGD ja NVMSR on eraregistrid, NRGD-d ja NFI-d haldab justiitsministeerium, STAB on sõltumatu organ, mis töötab üksnes kohtute heaks. Ükski kohus ei vastuta registri ega sellesse kantud ekspertide kvaliteedi eest. Madalmaades on see rangelt eraldatud. Kohtud tuginevad nende asutuste pakutavatele kvaliteeditagatistele. Samas osalevad kohtunikud LRGD ja NRGD registrisse vastuvõtmise ja/või akrediteerimise protsessis.

Lingid:

 [kohtuekspertide riiklik register](#)

 [Madalmaade kohtuekspertide register](#)

 [keskkonnaõiguse ja ruumilise planeerimise eksperdid](#)

 [Madalmaade meditsiinispetsialistide ühingu aruanded](#)

Registrid NRGD/LRGD ja NVMSR ning STABi veebisait on avalikkusele kättesaadavad. On olemas otsinguvahendid, kuid kohtumenetluse pooled ei saa STABi ekspertidega nõu pidada, kuna neid määratakse ainult kohtunikke nõustama. Muidu tekiks kahtlus nende sõltumatuses. Avalik: vt leht [Leia ekspert](#). See vahend hõlmab ainult LRGD registri eksperte. See on juurdepääsetav spetsialiseerumise alusel. Kõik STABis töötavad eksperdid on registreeritud ka LRGD registris.

Enne kohtute ekspertiilmeks kvalifitseerimist läbivad NVMSRi liikmed koolitus- ja eksamiprotsessi.

NRGDs registreerimiseks peavad eksperdid läbima akrediteerimismenetluse, milles võetakse arvesse nii ekspertiisivaldkonda, milles nad peaksid tegutsema vastutustundlikult ja olema tipptasemel, kui ka oskusi, mis on vajalikud, et olla hea kohtuekspert. LRGD tugineb kutseala enda eriala- ja (kutse-) organisatsioonide kehtestatud kutsestandardite sertifitseerimisele, eksperdina töötamise valdkonnas antavale haridusele ning elukestva õppe süsteemile. STABil on väga ranged värbamisnormid ja range elukestva õppe süsteem. Ekspertide aruannete vastastikune hindamine on STABi jaoks norm. Ekspertid ei pea vannet andma. Ekspertid võib registrist kustutada pärast ametlikke kaebusi eri kohtutes kehtivate käitumisreeglite (mis on üldjoontes sarnased) eiramise kohta.

Registreid ajakohastavad juhtivad haldusorganid.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Selleks et ennast eksperdiksi nimetada, peavad LRGD eksperdid olema kutseliidu liikmed. Sellest järeldub, et professionaalsuse kriteeriumid ja haridusnõuded on kehtestanud see organisatsioon. Ka NRGD on kehtestanud eksperti registrisse vastuvõtmiseks ranged haridusstandardid. Ekspertid on sageli kutseorganisatsiooni liikmed, kuid on olemas nn nišivaldkondi, kus kutseorganisatsioone ei ole, ning seetõttu ei ole see range kohustus. STABis, LRGDs ja tõenäoliselt ka NRGDs on nõutav elukestev õpe pideva kutsealase arengu vormis. Näiteks on STABis selleks reserveeritud 15% ajast ning LRGD nõuab vähemalt kuut tundi aastas. Kutseorganisatsioonid akrediteerivad haridusasutusi sageli. Haridusasutused peavad tõendama, et koolitus on toimunud, s.t esitama korraldajate veebisaidil registreerunute nimekirjad. Koolitusel on kaks eesmärki: oskused õigusvaldkonnas ja asjatundlikkus.

III. Ekspertide tasustamine

Kriminaal- ja haldusmenetlustes maksab eksperdile töötasu riik. Olemas on kindel tariifisüsteem ja ekspert peab tegema kulude eelarvestuse. STABis on see teisiti, STABi tasustab keskkonnaministeerium. Tsiviilasjades maksavad ekspertiisi eest kohtumenetluse pooled.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertid vastutavad üldise lepingu- ja deliktiõiguse kohaselt. Ekspertidel ei ole seadusest tulenevat või ametisse määrama kohtuniku kehtestatud vastutuskindlustuse kohustust. Ekspertid võib kindlustada ettevõtja, kelle heaks nad töötavad. Sõltumatud eksperdid on kindlustatud nende oma äranägemise järgi, kuid paljud kutseorganisatsioonid on muutnud vastutuskindlustuse kohustuslikuks.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Peamised õigusnormid, mida Madalmaades kohtuekspertiisi suhtes kohaldatakse, on tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 194 ja üldise haldusõiguse seaduse artikkel 8.47, haldusõiguse seadustik ja kriminaalõiguse kohtuekspertiisi seadus.

Need seadused moodustavad raamistiku. Kohtuekspertiisi üksikasjalikud juhised on esitatud Madalmaade tsiviilkohtuasjade [ekspertide praktilises juhendis](#).

Lisaks on olemas kriminaalõiguse ekspertide tegevusjuhend, millel on õiguslik alus, ja ka kõrgema halduskohtu välja antud kohtuekspertiisi tegevusjuhend. Enamiku ekspertiisivormide jaoks on olemas lisanõuded ekspertiisi kvaliteedile või ekspertide kvalifikatsioonile.

Eksperti staatus ei ole kaitsitud.

1. Ekspertide nimetamine

Eksperte võivad nimetada kohus ja menetluspooled. Ekspertide määramine haldusmenetlustes sarnaneb ekspertide määramisega tsiviilkohtumenetlustes. Ainus erinevus on see, et haldusõigusasjades kannab kulud riik ja tsiviilmenetlustes kannavad kulud menetluse pooled. Kõigil juhtudel on kohtu määratud ekspert kohustatud vastama kohtu esitatud küsimustele (võimalik, et pärast pooltega konsulteerimist). Kriminaalkohtu menetlustes võib prokurör või kohtunik määrata eksperti uurimisetapis. Selleks on olemas seadusega reguleeritud register, millesse kandmiseks peab ekspert vastama rangematele nõuetele kui tsiviil- ja haldusmenetlustes. Kõigil kohtu määratud ekspertidel on seadusest tulenev kohustus teatada, kui neil tekib huvide konflikt.

1.a Eksperti määrab kohus

Kui asjassepuutuvaid fakte ei ole võimalik teisiti tuvastada, on tsiviilkohtul õigus määrata ekspert kas *ex officio* või vaidluspoolle sõnaselge taotluse alusel. Sel juhul lükatakse suuline ärakuulamine eksperdiaruande kättesaamisest hilisemale kuupäevale. Kohtul on põhimõtteliselt valikuvabadus määrata ametisse iga isik, keda ta peab eksperdiksi sobivaks. Eksperti määramine vastavast registrist on tava, mida järgivad laialdaselt kõik kohtud. Ekspert peab kohut teavitama, kui tal tekib huvide konflikt. Kohtu määratud ekspertidel on juurdepääs toimikule. Tsiviilkohtumenetlustes kehtivad eriti ranged eeskirjad eriekspertidele, kellega määratud ekspert konsulteerib ülesande täitmise ajal, kuna pooled peavad eelnevalt teadma, milliste isikutega konsulteeritakse ja millistele küsimustele neil palutakse vastata.

1.b Eksperti nimetavad pooled

Kui eksperti nimetavad menetluspooled, tehakse seda tavaliselt kohtumenetluse alguses, et kohtuasi ette valmistada. Kohus võib neid aruandeid kasutada kohtuasjas otsuse tegemiseks. Poolte taotlusel võib kohtunik määrata eksperti igal ajal. Kõik nad peavad töötama kohtu määratud eksperti suhtes kohaldatavate eeskirjade ja tegevusjuhendite kohaselt.

Mõlemad pooled võivad taotleda kindla eksperti määramist ning erieeskirju ei kohaldata. Kohtunik võib kohustada mõlemat poolt määrama ühe eksperti, kuid see ei ole üldine tava.

2 Menetlus

2.a Tsiviilmenetlus

Kohus jälgib eksperdiuurimise edenemist üksnes ajahalduse seisukohast. Eksperti töö kvaliteeti ei kontrollita, kohtuotsustes viiteid ei tehta. STAB saab aga kohtutelt korrapäraselt tagasisidet, ehkki tsiviilkohtumenetlustes esitatakse STABile taotlusi harva.

Pooled võivad aruande vaidlustada, tehes avaldusi või esitades teise eksperti. Ekspediaruanne ei ole kohtute jaoks siduv, kuid tavaliselt võtavad kohtud enda määratud eksperti seisukohta arvesse. Menetluspoolle ekspertide mõju on tavaliselt väiksem kui kohtu määratud ekspertide mõju. Selliseid menetlusi, kus eksperdid kohtuvad või neid küsitletakse enne kohtuprotsessi, et püüda küsimusi kitsendada ja võimaldada kohtul erimeelsusi mõista, ei ole.

Ekspertidel on lubatud olla menetluse ajal pooltega kontaktis, kuid ainult siis, kui see on vajalik faktide tuvastamiseks ja kõigi poolte juuresolekul. Ekspert peab korraldama kohtumised kõigi menetluspoolte juuresolekul, et koguda nende märkusi, kui seda ei takista kutsestandardid, nagu neid kohaldatakse meditsiiniliste juhtumite korral.

1. Ekspediaruanne

Madalmaades on olemas aruande näidisraamistik. Ekspertidelt nõutakse esialgset aruannet, mille kohta menetluspooltel on õigus teha märkusi. Ekspert peab käsitlema poolte argumente nii esialgses kui ka lõpparuandes. Muid erinõudeid ei pea aruande puhul järgima. Kohtu korraldusel peab ekspert koostama lisaaruande, näiteks siis, kui on lisaküsimusi. Aruanne esitatakse tavaliselt kirjalikult, kuid selle võib esitada ka suuliselt kohtuistungil.

2. Kohtuistung

Kohus annab eksperdile korralduse istungil osaleda ainult erandjuhtudel. Pooled võivad seda taotleda või kohtunik võib anda selleks korralduse.

Risküsitluse kasutamine ei ole tavapärane.

2.b Muu

Tsiviilõigusest erinevate õigusvormide puhul ei ole erinevused märkimisväärsed.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEI).

Viimati uuendatud: 10/09/2020

Käesoleva veebilehe asjaomasteid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Austria

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Austrias kantakse isikud, kes saavad töötada kohtumenetlustes või prokuratuuri tehtavas uurimises eksperdina, kohtuekspertide nimekirja, mida peavad asjaomaste piirkondade liidumaa kohtute esimehed, kusjuures kanded tehakse erialade järgi.

Registrid on avalikult kättesaadavad [siin](#).

Kohtuekspertide nimekirja kandmiseks peavad eksperdid esitama taotluse ja sooritama eksami.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Taotlejad, kes soovivad, et kohtud neid eksperdiksi määraksid, peavad tõendama oma erialast töökogemust. Ekspertidel peavad olema põhjalikud teadmised Austria menetlusõiguse kõige olulisematest põhimõtetest, ta peab teadma, kuidas koostada eksperdiarvamust, ja (kui tal on asjakohane ülikoolikraad või kui ta on omandanud hariduse mõnes kõrgemas kutseõppeasutuses) ta peab tõendama, et vahetult nimekirja kandmisele eelnenud perioodil on ta teinud viis või kümme aastat erialast tööd. Lisaks peab tal olema täielik õigusvõime ja ta peab olema usaldusväärne. Usaldusväärsuse tagamiseks peab ekspertide üldine käitumine olema laitmatu, nii et nende erapooletus ja töö kvaliteet oleksid tagatud.

„Vannutatud ja sertifitseeritud“ ekspertide (Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituudi määratletud tunnustatud eksperti tähenduses) registrisse kandmise taotlus tuleb esitada taotleja alalise elukoha või kutsetegevuse koha piirkonna liidumaa kohtu esimehele.

Registreerimismenetluse käigus teeb registreerimise eest vastutav esimees vastavale komisjonile ülesandeks koostada eksperdiarvamus selle kohta, kas registreerimisnõuded on täidetud.

Enne registreerimist peavad eksperdid andma vande.

Kui eksperdid vastavad kõigile eespool nimetatud nõuetele, nimetab registreerimise eest vastutav esimees nad ametisse viieks aastaks. Ekspertid peavad iga viie aasta tagant registreerimist uuesti taotlema. Kui eksperdid vastavad endiselt kõigile nõuetele, pikendatakse nende registreeringut kohtuekspertide nimekirjas (eksamit nad üldjuhul uuesti tegema ei pea).

Eksperti võib kohtuekspertide nimekirjast kustutada, kui ta seda soovib, kui ta ei vasta enam nõuetele või kui registreerimise eest vastutav esimees teeb sellise otsuse. Eksperti kustutamise või tema uuesti sertifitseerimisest keeldumise otsus peab olema nõuetekohaselt põhjendatud ja selle otsuse võib vaidlustada.

Austria vannutatud ja sertifitseeritud ekspertide liit on avaldanud eetikakoodeksi (*Ethikkodex* – [siin](#)).

III. Ekspertide tasustamine

III.1 Üldine teave

Ekspertitasude suhtes kohaldatakse Austria tasunõuete seadust (*Gebührenanspruchsgesetz* – [siin](#)). See seadus sisaldab ekspertide suhtes kohaldatavaid üldeeskirju. Lisaks hõlmab see spetsiaalset hüvitussüsteemi arstidele, antropoloogidele, hambaarstidele, veterinaararstidele, keemilise analüüsi valdkonna ekspertidele ja mootorsõidukite ekspertidele.

III.2 Tasud

Tavaliselt olenevad tasud arvamuse keerukusest. Muu hulgas kriminaalmenetlustes ja perekonnaõiguslikke suhteid käsitlevates menetlustes on teatavate ekspertide jaoks olemas spetsiaalne hüvitussüsteem (vt punkt III.1).

III.3 Tasu maksmine

Ekspert peab esitama oma tasu kohta kohtule arve nelja nädala jooksul pärast arvamuse esitamist. Üldiselt makstakse tasud pangaülekandega.

III.3.1 Tsiiviikohtumenetlus

Tsiiviikohtumenetluses annab kohus tavaliselt enne seda, kui ekspert hakkab oma arvamuse kallal töötama, mõlemale menetluspoolele korralduse teha kohtule ettemakse (*Kostenvorschuss*). Makse suurus oleneb juhtumi keerukusest ja eksperdiarvamuse ulatusest. Üldiselt arvutatakse töötasu nii, et eksperdi kohtuasjale kulutatud tundide arv korrutatakse tunnitasuga. Lisatakse ka kulud ja käibemaks. Kohus määrab oma kogemustele tuginedes summa, mille menetluspoolel peavad deponiiks maksma. Kui deponeeritud summa ei ole piisav, saab anda korralduse teha täiendav ettemakse.

III.3.2 Kriminaalmenetlus

Kriminaalmenetlustes maksab eksperdi töötasu riik ja süüdimõistmise korral peab süüdimõistetud isik kulud hüvitama.

III.3.3 Perekonnaõiguslikke suhteid käsitlevad menetlused

Perekonnaõiguslikke suhteid käsitlevates menetlustes maksab eksperdi töötasu tavaliselt riik.

III.4 Tasuta õigusabi juhtumid

Üldiselt antakse tasuta õigusabi isikutele, kes ei suuda oma majandusliku olukorra tõttu menetluskulusid, sealhulgas ekspertide kulusid, kas osaliselt või üldse mitte katta. Kui nende rahaline olukord on kolme aasta jooksul pärast menetlust oluliselt paranenud, peavad tasuta õigusabi saajad lõivud osaliselt või täielikult hüvitama. NB! Kohtus võidu saanud poole tasud peab alati katma kaotanud pool.

III.5 Ekspertitasude hüvitamine

Kohus teeb otsuse eksperdi kulude kohta eraldi tasusid käsitlevas otsuses või osana oma kohtuotsusest. Seega on välja mõistetud kulud sissenõutavad.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertid vastutavad üldise lepingu- ja deliktiõiguse kohaselt. Nad on kohustatud katma võimaliku vastutuse erialase vastutuskindlustusega.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Austria vannutatud ja sertifitseeritud ekspertide liidu veebisaidil (*Hauptverband der allgemein beeideten und gerichtlich zertifizierten Sachverständigen Österreichs* – [siin](#)) antakse üksikasjalikku teavet kulude (näidistasud) ja selle kohta, millised on kohtuekspertide nimekirja kandmise tingimused. See veebisait on väga informatiivne ja üldsusele hõlpsasti kättesaadav.

V.1 Õiguslikud alused

Peamised Austrias kohtuekspertiisi suhtes kohaldatavad õigusnormid on

Austria tsiiviimenetluse seadustiku (*österreichische Zivilprozessordnung* (ZPO) – [siin](#)) artiklid 351–367

hagita menetlust käsitleva föderaalseaduse (*Außerstreugesetz* – [siin](#)) artikkel 31

Austria 1991. aasta haldusmenetluse seadustiku (*Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz* – [siin](#)) artiklid 52–53a

Austria 1975. aasta kriminaalmenetluse seadustiku (*österreichische Strafprozessordnung* – [siin](#)) artiklid 104, 112, 112a ja 125–128.

V.2. Ekspertide nimetamine

Eksperte võib nimetada kohus, kuid mitte menetluses osalevad pooled. Ekspertide määramine haldusmenetlustes sarnaneb ekspertide määramise korraga tsiiviimenetlustes. Kriminaaluurimismenetlustes võib eksperdi nimetada prokurör.

V.2.a. Eksperti määramise kohus

Kui juhtumi fakte ei ole võimalik teisiti tuvastada, on tsiiviikohtul õigus määrata ekspert kas omal algatusel või menetluspoole sõnaselge taotluse alusel.

Kohtul on vabadus määrata ekspertiks iga isik, keda ta peab sobivaks. Ekspert peab kohtule teatama, kui tal tekib huvide konflikt. Kohtu määratud ekspertidel on juurdepääs kohtu toimiku asjakohastele dokumentidele.

V.2.b. Eksperti nimetavad pooled

Austrias valib eraeksperti menetluspool. Menetluspoolel peavad sellise eksperdi aruannet kasutama ja selle kohtule esitama – vastasel juhul lükatakse see tagasi kui vastuvõetamatu. Kui need nõuded on täidetud, kontrollib ja hindab kohus eksperdi arvamust. Aruannet käsitletakse tõendusmaterjalina, kuid see ei saa tühistada kohtu määratud eksperdi aruannet. Pigem toetab see menetluspoole argumentide õiguslikku alust.

Kohus võib otsustada, kas ta tugineb oma otsuse põhjendamisel menetluspoole nimetatud eksperdi arvamusele.

V.3 Menetlus

V.3.a. Ekspertiaruanne

Ekspertiaruande võib esitada kirjalikult või suuliselt. Puuduvad kriteeriumid selle kohta, milline peaks olema ekspertiaruande struktuur.

Kui kohus leiab, et aruanne on puudulik, või juhul kui ekspert on põhjendamatult rikkunud oma teenistuskohustusi, võib kohus kas omal algatusel või menetluspoole taotluse alusel anda korralduse koostada uus või lisaaruanne. Ka võib kohus juhul, kui tegemist on eksperdi põhjendamatute kohustuste rikkumisega, anda korralduse, et kohtukulud peab tasuma ekspert.

Menetluspoolel võivad proovida ekspertiaruande asjakohaste ütluste või teise arvamuse abil kehtetuks tunnistada või vaidlustada.

Tsiiviikohtumenetluses on menetluspoolel tihedalt ekspertide töösse kaasatud. Nad peavad tegema ekspertidega koostööd ja esitama neile kõik nõutud dokumendid. Nad võivad võistleva menetluse raames otse eksperdile küsimusi esitada ja paluda eksperdil oma märkusi kommenteerida.

V.3.b. Kohtuistung

Kirjaliku aruande esitamise korral otsustab kohus, kas ja mil määral on eksperdi osalemine kohtuistungitel vajalik (vajaduse korral menetluspoole taotluse alusel).

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud [Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut](#).

Viimati uuendatud: 23/10/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Poola

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Igal regionaalsel kohtul on oma ekspertide nimekiri. Nimekirja avaldamise eest vastutab regionaalse kohtu esimees. Vt Lublin <https://lublin.so.gov.pl/lista-bieglych,m,m1,2,270> või Kraków http://www.krakow.so.gov.pl/fck_pliki/file/Testowy/Biegli/Biegli_20180205_strona.pdf pliki/file/Testowy/Biegli/Biegli_20180205_strona.pdf. Registrid on avalikud.

Kehtib vanusepiirang: isik, kes soovib saada eksperdiks, peab olema vähemalt 25aastane. Ekspertidil peavad olema konkreetse teadus-, tehnoloogia-, kunsti-, käsitöö- või muu valdkonna teoreetilised eriteadmised ja praktilised erioskused. Kriteeriume ei ole ametlikult kindlaks määratud. Regionaalse kohtu esimees otsustab, kas kandidaat vastab kõigile eksperdiks saamise tingimustele. Registreerimiseks peavad eksperdid andma vande. Ekspertide nimekirja kandmiseks tuleb esitada taotlus regionaalse kohtu esimehele.

Regionaalse kohtu esimees saab eksperdi registrist välja arvata tema enda soovil;

kui ekspert ei vasta enam selle ülesande täitmise nõuetele või kui tehakse kindlaks, et ta ei vastanud neile registreerimise ajal ega vasta neile endiselt; mõjuvatel põhjustel, eelkõige kui ta ei täida oma ülesandeid nõuetekohaselt.

Ekspertidel ei ole konkreetset tegevusjuhendit ega eetikakoodeksit, kuid eksperdid peavad järgima tsiviilkohtumenetluse, haldusmenetluse ja kriminaalmenetluse seadustikku.

Registreid ajakohastatakse korrapäraselt. Iga aasta jaanuaris teeb regionaalse kohtu esimees kohtuekspertide nimekirja teatavaks rajoonikohtutele ja justiitsministeeriumile ning teavitab neid viivitamata nimekirja muudatustest ja kriminaalmenetluse algatamisest nende isikute suhtes või nende isikute teovõimetuks tunnistamisest.

Ekspertid registreeritakse viieks aastaks.

Ekspertid kantakse nimekirja teatava konkreetse teadus-, tehnoloogia-, kunsti-, käsitöö- või muu valdkonna asjatundjana. Erialade loetelu on väga pikk ja mitmekesine.

Kui eksperdid on nimekirja kantud, ei ole neil mingeid erilisi kohustusi. Nad ei ole kohustatud läbima täiendusõpet, kuigi asjakohane kraadiõpe ja vastavad kursused on olemas. Kui nad aga soovivad, et neid nimetataks järgmiseks ametiajaks, peaksid nad siiski suutma tõendada, et nad on oma teadmisi süvendanud (osalenud kursustel, konverentsidel, kraadiõppes jne).

II. Eksperti kvalifikatsioon

Ekspertidil peavad olema konkreetse teadus-, tehnoloogia-, kunsti-, käsitöö- või muu valdkonna teoreetilised eriteadmised ja praktilised erioskused. Kriteeriume ei ole ametlikult kindlaks määratud. Regionaalse kohtu esimees otsustab, kas kandidaat vastab kõigile eksperdiks saamise tingimustele. Ekspertid ei pea kuuluma kutseorganisatsiooni. Neilt ei nõuta ametlikult, et nad oma oskusi korrapäraselt täiendaksid, ja pideva erialase enesetäiendamise süsteem puudub. Ekspertidks olemise ajal ei pea nad tõendama, et on osalenud täienduskursustel, ja meetodit omandatud teadmiste kontrollimiseks ei ole olemas. Kui nad aga soovivad, et neid nimetataks järgmiseks ametiajaks, peaksid nad suutma tõendada, et nad on oma teadmisi süvendanud.

III. Ekspertide tasustamine

Ekspertitasu on kindlaks määratud justiitsministri 24. aprilli 2013. aasta määrusega ekspertitasude ja kindlasummaliste maksete kindlaksmääramise ning arvamuse väljastamiseks vajalike kulude dokumenteerimise kohta. Sätestatud on eksperdi tunnitasu määrad, mis on eelarveseadusega kindlaks määratud põhisumma osa. Üldiselt sõltub ekspertitasu ekspertiisi tegemiseks kulutatud tundide arvust ja eksperdi haridustasemest. Määruses on sätestatud alam- ja ülemmäär.

Ekspertidele tasumise kohustus lasub kohtusüsteemil või ühel menetluspoolel. Pooltel on võimalik saada tasuta õigusabi ekspertidele tasumiseks.

Tasud on kehtestatud määrusega. Erijuhtudel, eelkõige keeruliste ülesannete korral, saab kohtu eritsusega küsida seaduses sätestatud tariifist suuremat tasu. Tsiviilkohtumenetluses on ekspertitasu suurendamiseks siiski vaja poolte nõusolekut.

Tsiviilasjades kohustatakse üht poolt tasuma ekspertitasu ette, kui eksperdi on nimetanud kohus. Ekspertid võivad saada oma tasu ette. Kohus määrab menetluse lõpus sisulises kohtuotsuses, kes peab kandma lõplikud kulud. Kulud võib poolte vahel ära jagada.

Kriminaalasjades tasub ekspertidele riik (ja need tasud mõistetakse süüdistatavalt välja üksnes tema süüdimõistmise korral): riigi makstud summasid kontrollib riigi finantskontroll, kes võib riigi rahanduse seadusega vastuolus olevad maksed vaidlustada.

IV. Ekspertide vastutus

Kriminaalõiguse kohaselt saab valearvamuse esitanud eksperti karistada kuni 10aastase vabadusekaotusega.

Ekspertide vastutuse kohta tsiviilõiguse erinorme kehtestatud ei ole. Selle suhtes kohaldatakse tsiviilõiguse (delikti- või lepinguõigus) üldnorme.

Ekspertid ei ole kohustatud katma oma võimalikku vastutust erialase vastutuskindlustusega.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Ekspertide nimetamist reguleerib justiitsministri 24. jaanuari 2005. aasta määrus. Täiendavad õigusnormid on sätestatud tsiviilkohtumenetluse, kriminaalmenetluse ja haldusmenetluse seadustikus. Tsiviilkohtumenetluses võivad taotleda eksperdi nimetamist pooled. Tavaliselt oleneb eksperdi nimetamine tsiviilkohtumenetluses eksperdi nimetamist taotlenud poolte ettemaksest arvamuse koostamise kulude eest.

Tsiviilkohtu-, kriminaal- ja haldusmenetluses kohaldatakse üldiselt samu õigusnorme. Tsiviil-, haldus- ja kriminaalasjades ei ole eksperdi nimetamise menetluses põhimõttelisi erinevusi.

Kohtueksperti ametinimetust võib kasutada üksnes kohtutele või prokuratuurile eksperdiarvamuse koostamise ajal ja eesmärgil. Poolas on umbes 15 000 eksperti.

1. Ekspertide nimetamine

Kohtueksperti staatusega eksperte saavad nimetada üksnes kohtud ja prokuratuur (omal algatusel või poolte taotlusel). Kohtu või prokuratuuri nimetatud eksperdi koostatud arvamus on eri liiki tõend, mida nimetatakse eksperdiarvamuseks.

Pooled võivad palgata eksperte omal käel, kuid nende aruanne esitatakse vaid ühe tõendina teiste hulgas.

a. Eksperti nimetab kohus

Kohus kasutab ekspertide nimekirja. Igal regionaalsel kohtul on oma ekspertide nimekiri. (Kohalikus) registris registreeritud eksperdi nimetamine on tava, mida kohus laialdaselt järgib. Registri kasutamine ei ole siiski kohustuslik.

b. Eksperti nimetavad pooled

Kohtueksperti ei nimeta kunagi pooled, ent tsiviilkohtu- ja haldusmenetluse pooled võivad palgata oma eksperdi. Nad ei pea järgima konkreetseid protsesse või menetlusi.

2. Menetlus

a. Tsiviilkohtumenetlus

Tsiviilkohtumenetluses ei ole ekspert kohustatud eelistungil (kui see toimub) osalema. Kohus jälgib ekspertiisi kulgu. Kohus on kõrgeim ekspert ja hindab arvamuse kvaliteeti. Ekspertiaruannetes avaldatud arvamus ei ole kohtute jaoks siduv ja on nende otsustada, kas arvamuse põhjal saab juhtumi asjaolud kindlaks teha või mitte.

Ekspertiaruanne

Ekspert edastab oma aruande kirjalikult. Ekspert ei pea oma aruandes järgima mingit kindlat struktuuri. Esialgse aruande esitamise kohustust ei ole.

Lõpparuandes peab ekspert käsitlema poolte argumente. Paljudel juhtudel peab ekspert esitama lisaaruande, kui pool seda taotleb ja kohtunik selle taotluse rahuldab või kui kohtunik seda nõuab. Seda võib ette tulla, kui ekspert ei ole vastanud kõikidele talle esitatud küsimustele või kui hiljem tekib lisaküsimusi.

Kohus teeb uue määruse, milles annab korralduse esitada lisateavet ja täpsustab küsimused, millele tuleb vastata. Pooled võivad kohtult taotleda lisaselgituste esitamist. Praktikas on siiski tõenäolisem, et määratakse teine ekspert, olenevalt sellest, kas esimese aruandega ollakse rahul või mitte.

Kohtuistung

Ekspertid peavad osalema kohtuistungil, et vastata pärast oma aruande esitamist kohtu ja poolte küsimustele. Neid saab kohtus risküsitleda.

b. Muu menetlus

Mõned eksperdid, peamiselt psühholoogid, määratakse osalema tunnistajate või poolte ärakuulamisel. Nad hindavad inimeste võimet asjadest aru saada ja oma tähelepanekuid esitada.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEI).

Viimati uuendatud: 27/04/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Portugal

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Portugalis ei ole muud ekspertide ametlikku nimekirja/registrit peale sundvõõrandamise seadustikus sätestatud menetluste oma. Sundvõõrandamise seadustik (heaks kiidetud 18. septembri 1999. aasta seadusega nr 168/99) näeb ette nimekirja kantud ekspertide osalemise avalikes huvides sundvõõrandamise tuvastamise menetlustes ja haldusliku sundvalduse seadmise menetlustes, sealhulgas mõlema menetluse vahekohtu- ja apellatsioonietapis.

Eksperti poolt tehtud hindamise ja uurimise tulemusel määratakse eelkõige kindlaks õiglane hüvitis, mida tuleb maksta isikule, kelle vara sundvõõrandatakse. Hüvitise suurus tuleb arvutada asjakohaste faktide põhjal.

Vastavalt 10. mai 2002. aasta dekreetseadusele nr 125/2002, mis reguleerib eksperti ja vahekohtuniku ülesannete täitmist eelnimetatud menetlustes, on õigusemõistmise peadirektoraat (DGAJ) Portugali ametiasutus, kes vastutab ekspertide ametliku nimekirja avaldamise ja ajakohastamise ning ekspertide valiku- ja värbamismenetluste edendamise eest. Ekspertide ülesanded on eelkõige järgmised:

sundvõõrandamiskulude prognoosimine,

uuringute tegemine,

hindamiste tegemine,

vahekohtumenetlustes osalemine.

Lisaks määratakse ametlikust nimekirjast eksperdid ka siis, kui õigus võimaldab sundvõõrandada vallasvara, eelkõige 6. juuli 1985. aasta seaduse 13/85 (Portugali kultuuripärandi seadus) artikli 16 alusel.

Ekspertide nimekirja ajakohastatakse regulaarselt.

Portugalis puudub ekspertide otsinguvahend.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Nimekirja kandmiseks peab kandidaat vastama järgmistele nõuetele:

tal peab olema asjakohane kvalifikatsioon, nagu on märgitud 9. juuli 2004. aasta määruses nr 788/2004;

ta peab olema vähemalt 18-aastane;

tema suhtes ei tohi olla kehtestatud avalikul ametikohal töötamise keeldu ja temalt ei tohi olla ära võetud õigust täita neid ülesandeid, mida ekspert peab täitma;

tal peab olema tööülesannete täitmiseks vajalik füüsiline vorm ja psühholoogiline profiil;

ta peab järgima kohustuslikke vaktsineerimisalaseid õigusnorme.

III. Ekspertide tasustamine

Kohtu nimetatud ekspertidel ei ole õigust saada ettemakset.

Eksperti tasu määratakse 26. veebruari 2008. aasta dekreetseadusega nr 34/2008 heaks kiidetud menetluskulude määruse artikli 17 kohaselt vastavalt tabelile IV: 1–10 arvestusühikut (UC) (üks arvestusühik võrdub 102,00 euroga). Portugali konstitutsioonikohus tegi 1. veebruaril 2017 siduva otsuse, et õigusnorm, mille kohaselt ei tohi eksperditasu ületada 10 arvestusühiku suurust piirmäära (1020,00 eurot), on oma vastuolu tõttu proportsionaalsuse põhimõttega põhiseadusvastane.

Kohtuniku valitud eksperti sõidukulude katteks tehakse ettemakse.

Ekspertidele makstakse tasu järgmiselt.

Tsiviilkohtumenetlus

Ekspertitasu sisaldub menetluskuludes. Iga menetlusosaline kannab enda ja oma esindaja menetluskulud. Kohus määrab kohtuvaidluse võitnud menetlusosalise nende kulude hüvitamise, mis olid vajalikud õiguse tõhusaks kasutamiseks või kaitsmiseks kohtuvaidluse kaotanud menetlusosalise vastu. Kui menetlusosaline võidab kohtuvaidluse vaid osaliselt, jaotab kohus menetluskulud poolte vahel võrdselt või otsustab, et kummalgi menetlusosalisel ei ole õigust hüvitamisele. Menetluse tulemuste põhjal on riigil õigus riigi kantud menetluskulude osalisele hüvitamisele menetlusosaliste poolt, kui need kulud ei ole eeldatavasti riigilõivust vabastatud.

Kriminaalmenetlus

Kriminaalmenetluse, sealhulgas täitemenetluse toimetamiseks vajalikud kulud kannab riik. Kui süüdistatav mõisteti seaduslikult süüdi, peab ta riigile hüvitama kindlaksmääratud summa muudest algselt riigi poolt kantud kuludest, näiteks sõidukuludest või laboriuuringutega seotud kuludest. See aga eeldab, et menetluse käigus küsiti eksperdiarvamust.

Pooltel ei ole võimalik saada tasuta õigusabi seoses eksperditasuga.

IV. Ekspertide vastutus

Portugali õigusnormid ei sisalda erisätteid eksperti vastutuse kohta, vaid kohaldatakse üldisi õigusnorme (deliktiõigus/lepinguõigus).

Ekspert peab siiski oma ülesandeid täitma nõuetekohase hoolsusega, et jääda ametisse, kuna kohtunik võib määrata trahvi, kui ekspert ei täida kohustust teha kohtuga koostööd. Kohus võib eksperti menetlusest kõrvaldada ka juhul, kui eksperti tegevust peetakse hooletuks (näiteks juhul, kui ta ei esita eksperdiaruannet ettenähtud tähtaja jooksul).

Määratud eksperdid peavad kohustuma tagama neile antud ülesannete täitmise, välja arvatud juhul, kui nad on ametnikud ja see segab nende tööülesannete täitmist.

Ekspertid ei ole kohustatud katma oma võimalikku vastutust kutsealase vastutuskindlustusega.

Eksperti vastutus ei ole seadusega piiratud.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Portugalis kohaldatakse kohtuekspertiisi suhtes peamiselt [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) artikleid 467–489 ja [kriminaalmenetluse seadustiku](#) artikleid 151–163. Nende sätete ingliskeelne versioon ei ole veebis kättesaadav.

Tsiviil-, kriminaal- ja halduskohtus toimivas menetluses eksperdi määramist reguleerivad üldnormid on sarnased. Ekspertiisi staatus ei ole kaitstud.

Portugali õigussüsteemis ei eristata ekspertidest tunnistajaid, tehnilisi eksperte, õiguseksperte ega muid eksperte.

Nagu eespool märgitud, ei ole Portugalis peale sundvõõrandamise seadustiku alusel nimetatud eksperte sisaldava nimekirja olemas ühtegi muud ametlikku ekspertide nimekirja. Eksperte kasutatakse sageli nii kriminaal- kui ka tsiviilkohtumenetlustes.

1. Ekspertide nimetamine

Tsiviilkohtumenetluses võib eksperte määrata ainult kohus. Kriminaalmenetluse uurimisetapis võib eksperdid nimetada prokurör.

Ekspertid võib nimetada ka kohtueelses etapis.

1a. Ekspertiisi nimetab kohus

Kohus võib nimetada ekspertiisi menetluspoole taotlusel või oma äranägemise järgi. Võistlevas menetluses määrab kohus ekspertiisiarvamuse hankimise, kui otsus sõltub selliste asjaolude hindamisest, mille jaoks on vaja teaduslikke teadmisi.

Tsiviil-, kriminaal- ja halduskohtumenetlustes ekspertide määramises erinevusi ei ole.

Pooled ja määratud ekspert ise võivad olenevalt asjaoludest tugineda osalemist takistavatele põhjendustele või seaduslikele alustele, mis vabastavad ekspertiisi tema ülesannetest.

Kohtunike taandamist käsitlevaid õigusnorme kohaldatakse *mutatis mutandis*.

Suveräänsete organite või autonoomsete piirkondade samaväärsete asutuste vastutavad isikud on ekspertiisi ülesannete täitmisest vabastatud. Sama kehtib seaduse kohaselt sarnases staatuses isikute kohta, nagu prokurörid oma ülesannete täitmisel ja välisriikide diplomaatilised esindajad.

Igaüks võidakse vabastada ekspertiisina tegutsemisest isiklikel põhjustel.

Kui ekspertiisi nimetab kohus, kasutab kohus tema valimiseks ekspertide nimekirja või registrit, välja arvatud meditsiinilise ekspertiisi valdkonnas, mis on seadusega määratud avalik-õiguslikule asutusele [Instituto Nacional de Medicina Legal e Ciências Forenses](#).

Registri registreeritud ekspertiisi nimetamine on tava, mida kohus laialdaselt järgib.

1b. Ekspertiisi nimetavad pooled

Kohus võib nimetada ekspertiisi poole taotlusel või oma äranägemise järgi. Võistlevas menetluses määrab kohus ekspertiisiarvamuse hankimise, kui otsus sõltub selliste asjaolude hindamisest, mille jaoks on vaja teaduslikke teadmisi.

Pooltel on õigus ainult ekspertiisi soovitada, mitte teda määrata.

Tsiviilkohtumenetluses võivad pooled nimetada ühise ekspertiisi. Sellisel juhul teeb kohtu määratud ekspert koostööd ühe või mitme ekspertiisiga, kelle nimetavad pooled.

2. Menetlus

2a. Tsiviilkohtumenetlus

Erinõuded, mida ekspert peab oma aruandes ja/või kohtumenetluses järgima, näiteks kohtupraktikas puuduvad.

Kohus ei jälgi ega kontrolli ekspertiisi uurimise kulgu. Kui aruannet ei ole tehnilistel või ametialastel põhjustel võimalik esitada kohtuniku määratud tähtaja jooksul, tuleb kohtule sellest viivitamata teatada, et viimane saaks võimalikult kiiresti määrata uue ekspertiisi.

Ekspertiisi töö kvaliteeti ei kontrollita.

Ekspertiisi arvamus ei ole kohtule siduv. Kohus võib olla teistsugusel seisukohal ja teha ekspertiisi arvamusel erineva otsuse. Eriarvamus peab siiski põhinema tehnilistel põhjustel ja olema põhjendatud.

Sellist menetlust, mille käigus eksperdid enne kohtumenetlust kohtuvad või neid risküsitletakse, et püüda probleeme vähendada ja et kohus mõistaks eriavamus, ei ole.

Pooled võivad ekspertiisi abistada või esitada talle kaalumiseks omapoolseid tähelepanekuid. Nad esitavad ka kõik selgitused, mida ekspert peab vajalikuks.

Kui kohtunik viibib ekspertiisimenetluse juures, võib ta esitada ka küsimusi, mida ta peab konkreetse menetluse raames asjakohaseks.

Ekspertid võivad kasutada kõiki vahendeid, mis on vajalikud nende ülesannete nõuetekohaseks täitmiseks, asjakohaste meetmete võtmiseks või selgituste andmiseks ning taotleda juurdepääsu menetluse toimikus olevale teabele.

Ekspert ei ole siiski kohustatud poolte märkuste saamiseks nendega kohtuma.

1. Ekspertiisiaruanne

Ekspert ei pea oma aruandes järgima kindlat struktuuri.

Kui eksperte on rohkem kui üks ja nad ei suuda üksmeelele jõuda, põhjendavad eriavamusel olevad eksperdid oma seisukohta.

Ekspertidelt ei nõuta esialgse aruande esitamist.

Ekspertid on kohustatud käsitlema poolte argumente üksnes lõpparuandes.

Muud erinõuded, mida ekspert peab oma aruandes ja/või kohtumenetluses järgima, näiteks kohtupraktikas puuduvad.

Mõnikord peab ekspert esitama lisaaruande, kui kohus esitab lisaküsimusi või nõuab ekspertiisilt aruande selgitamist.

Ekspertid esitavad oma aruande kirjalikult.

2. Kohtuistung

Kui üks pooltest seda taotleb või kohus seda nõuab, osalevad eksperdid viimasel kohtuistungil, et anda vande all neilt nõutud selgitusi.

2b. Muu

(Vastused nendele küsimustele on esitatud selle teabelehe teistes osades ja allpool on need korratud.)

Muud erinõuded, mida ekspert peab oma aruandes ja/või kohtumenetluses järgima, näiteks kohtupraktikas puuduvad.

Kohus ei jälgi ega kontrolli ekspertiisi uurimise kulgu.

Ekspertiisi töö kvaliteeti ei kontrollita.

Enne kui kohus teeb asjas otsuse, võivad pooled aruande vaidlustada, tehes vastava avalduse, ja esitada teise ekspertiisi.

Ekspertiisi arvamus on kohtule põhimõtteliselt siduv. Kui kohus otsustab teisiti, peab ta põhjendama, miks ta ekspertiisiarvamusel ei nõustu.

Sellist menetlust, mille käigus eksperdid enne kohtumenetlust kohtuvad või neid risküsitletakse, et püüda probleeme vähendada ja et kohus mõistaks eriavamus, ei ole.

Ekspertidel on menetluse ajal lubatud pooltega suhelda.

Pooled võivad üldjuhul viibida ekspertiisi tegemise juures ning esitada märkusi ja vastata ekspertide küsimustele.

Ekspert ei ole siiski kohustatud poolte märkuste saamiseks nendega kohtuma.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEI).

Viimati uuendatud: 07/04/2024

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Rumeenia

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Rumeenias kantakse eksperdid nimekirja spetsialiseerumise alusel. Ekspertide registrid teeb kohtutele kättesaadavaks justiitsministeerium ja neid peavad tsiviilkohtud või kriminaalkohtud. Nimekirjad on kättesaadavad siin.

Ekspertidele antakse volitused ja nad kantakse registrisse pärast justiitsministeeriumi korraldatud eksamit.

Kohtueksperti staatuse saamiseks peab kandidaat vastama järgmistele tingimustele:

ta peab olema Rumeenia kodanik, Euroopa Liidu liikmesriigi või Euroopa Majanduspiirkonda kuuluva riigi kodanik või Šveitsi Konföderatsiooni kodanik;

ta peab oskama rumeenia keelt;

tal peab olema täielik õigusvõime;

ta peab olema lõpetanud eriala, milles ta eksperdieksami sooritab, ja ta peab tõendama seda diplomiga;

tal peab olema sellel erialal vähemalt kolmeaastane töökogemus;

tema tervislik seisund peab võimaldama eksperditööd teha;

tema kohta ei ole tehtud kandeid karistusregistris ning tal on hea ametialane ja sotsiaalne maine;

ta tunnistatakse justiitsministeeriumi korraldatud eksamil edukaks.

Rumeenias võivad Rumeenia kodanikega võrdsetel tingimustel eksperdi staatuse saada muu Euroopa Liidu liikmesriigi või Euroopa Majanduspiirkonda kuuluva riigi kodanikud ja need Rumeenia kodanikud, kes on omandanud vajaliku kutsekvalifikatsiooni mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonda kuuluvas riigis.

Ekspertid võib registrit kustutada, kui nad seda soovivad, kui nad ei vasta enam nõuetele või kui pädev asutus nii otsustab.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Selleks et ennast eksperdiks nimetada, peavad eksperdid olema kutseliidu liikmed.

III. Ekspertide tasustamine

1. Tsiviilmenetlus

Eksperti ametisse nimetamise kohtumääruses sätestatakse eksperdi tasud ja vajaduse korral ettemakse sõidukulude katmiseks. Kohus võib paluda eksperdil koostada teatava aja jooksul ekspertiisiga seotud kulude prognoos.

Tõendi tasu maksmise kohta esitab see menetluspool, kellele kohtumäärus oli siduv, kohtu kantseleisse viie päeva jooksul alates eksperdi nimetamisest või kohtu kehtestatud tähtaja jooksul. Kohus võib tasusid suurendada kuni aruande esitamiseni.

2. Kriminaalmenetlus

Ekspertil on õigus saada ekspertiisi tegemise eest tasu. Tasu suuruse määrab prokurör või kohus vastavalt juhtumi iseloomule ja keerukusele ning eksperdi kantud kuludele.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertid vastutavad üldise lepingu- ja deliktiõiguse kohaselt. Nad on kohustatud katma võimaliku vastutuse erialase vastutuskindlustusega.

Tehniliste kohtuekspertide suhtes, kes on süüdi eksperdina töötamise käigus toime pandud väärkäitumises, võib tehnilise kohtuekspertiisi keskasutuse peaekspert kohaldada järgmisi distsiplinaarkaristusi, olenevalt toimepandud süüteo raskusest:

kirjalik hoiatus;

kohtuekspertiisi tegemise õiguse peatamine kolmest kuust ühe aastani;

kohtuekspertiisi staatuse tühistamine.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Peamised Rumeenias kohtuekspertiisi suhtes kohaldatavad õigusnormid on Rumeenia tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 330–331. Lisaks kohaldatakse Rumeenia kriminaalmenetluse seadustiku artikleid 172–191.

Ekspertid kantakse nimekirja spetsialiseerumise alusel. Ekspertide registrid on avalikud ja need avaldatakse justiitsministeeriumi veebisaidil.

Registrisse kandmiseks peavad eksperdid esitama taotluse.

1. Ekspertide nimetamine

Rumeenia **tsiviilõiguses** on sätestatud, et nimetada võib kas ühe eksperdi või kolm eksperti. Eksperte võivad nimetada kohus ja menetluspoole.

Menetluspoolel võivad kokku leppida ühe eksperdi nimetamises. Kui nad kokku ei lepi, määrab eksperdi kohus avalikul istungil ekspertiisibüroo koostatud ja edastatud nimekirjast juhuvaliku alusel.

Rumeenia **kriminaalõiguses** on sätestatud, et määrata võib ainult ühe eksperdi. Eksperti võib määrata kohus kohtuprotsessi ajal ja prokurör kriminaaluurimise etapis. Üldiselt määrab prokurör või kohus ühe eksperdi. Ainult olukordades, kus on vaja eri valdkondade teadmisi, määratakse kaks või enam eksperti.

Selleks kasutatakse sama registrit nagu tsiviilkohtumenetlustes. Nii kriminaal- kui ka tsiviilkohtumenetlustes kehtivad ekspertidele samad nõuded.

a) Eksperti määrab kohus

Kui asjassepuutuvaid fakte on võimalik tuvastada vaid spetsialisti abiga, on tsiviil- või kriminaalkohtul õigus määrata ekspert kas *ex officio* või menetluspoole sõnaselge taotluse alusel. Sel juhul vastab ekspert kuni kindla kuupäevani kohtu või prokuröri esitatud küsimustele. Ekspert peab kohtule teatama, kui tal tekib huvide konflikt. Kohtu määratud ekspertidel on juurdepääs toimikule.

b) Eksperti nimetavad pooled

Rumeenias on mitut liiki menetluspoolte nimetatud eksperte:

menetluspoole või süüdistatavate taotlusel nimetatud volitatud sõltumatud eksperdid (kriminaalmenetluse seadustiku artikli 172 lõige 8)

laborite või spetsialiseeritud asutuste ametlikud eksperdid

volitatud sõltumatud riiklikud eksperdid

välismaalt tulnud eksperdid (kriminaalmenetluse seadustiku artikli 172 lõige 8).

Kui ükski volitatud ekspert ei ole kättesaadav, võib kohus küsida arvamust ühelt või mitmelt vastavas valdkonnas tegutsevalt isikult või spetsialistilt (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 330 lõige 3), kes on seega kohtuvälised eksperdid ja eksperttunnistajad. Kohtu määratud eksperdi tegevust kontrollivad menetluspoolte nimetatud eksperdid. Menetluspoolel ei saa eksperti nimetada, kui kohus ei ole eksperti määranud (kriminaalmenetluse seadustiku artikli 173 lõige 4). Eksperttunnistajad on spetsiaalsete teaduslike või tehniliste teadmistega tunnistajad, keda küsitleb kohus.

Ekspertidel on õigus keelduda ekspertiisi tegemisest samadel põhjustel, nagu tunnistajad võivad keelduda ütluste andmisest.

2. Menetlus

a) Tsiivilmenetlus

Eksperti arvamus ei ole kohtunikule siduv. Eksperti ainus kohustus on esitada aruanne. Ekspertidel lubatakse olla menetluse ajal menetluspooltega kontaktis. Kohtu määratud eksperdid vajavad selleks kohtu luba.

i. Ekspertiaruanne

Rumeenia ekspertiisimenetluses esialgset ekspertiaruannet ei nõuta. Põhiaruande saab esitada ainult kirjalikult. Ekspert peab aruande esitamisel järgima teatavat struktuuri.

Kui ekspertiaruannet on vaja täpsustada või täiendada või kui ekspertide arvamused on vastuolulised, võib kohus paluda kas *ex officio* või menetluspoolte taotlusel ekspertidel oma aruandeid täpsustada või täiendada.

Kohus võib poolte taotlusel või *ex officio* tellida veel teise ekspertiisi, kui selleks on mõjuvad põhjused. Sellise ekspertiisi teeb mõni teine ekspert, mitte esialgse aruande koostanud ekspert. Kohus otsustab vabalt, millised põhjendused ta kohtuotsuse aluseks võtab.

ii. Kohtuistung

Kriminaalsüüdistuse menetlemise või kohtuprotsessi käigus võib eksperti ära kuulata eeluurimiskohtunik või kohus prokuröri või poolte taotlusel või *ex officio*, kui kuulamine on vajalik eksperti leidude või järelduste selgitamiseks.

Kui ekspertidel on võimalik oma arvamust kohe avaldada, kuulatakse nad tsiivilkohtumenetluses ära kohtuistungil samade reeglite alusel nagu tunnistajad ja nende arvamus protokollitakse.

b) Kriminaalmenetlus

Kui prokurör või kohus leiab, et ekspertiis on puudulik ja puudusi ei saa kõrvaldada eksperti äraakuulamisega, annab kohus *ex officio* või poolte taotlusel samale ekspertile korralduse teha lisaekspertiis. Kui sama eksperti ei ole võimalik määrata, tellitakse veel teine ekspertiis.

Prokurör või kohus tellib uue ekspertiisi, kui ekspertiaruande järeldused on ebaselged või vastuolulised ja neid puudusi ei saa parandada eksperti äraakuulamisega.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEI).

Viimati uuendatud: 22/09/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Sloveenia

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Ekspertide registrit peab Sloveenia Vabariigi justiitsministeerium.

Selle registriga saab üldsus tutvuda siin.

Sloveenia seadustes ei ole sätestatud eksperttunnistaja määratlust, ent eksperttunnistajatel, ekspertidel ja õigusekspertidel tehakse siiski vahet.

Register ei hõlma kõiki eksperte, vaid ainult kohtueksperte. Register koosneb 50 põhirühmast, kokku on loetletud umbes 1000 eksperti.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Sloveenia kohtuekspertide, atesteeritud hindajate ja kohtutõlkide seaduse artikli 16 kohaselt on kriteeriumid, millele ekspert peab registreerimiseks vastama, muu hulgas järgmised:

ta peab olema Sloveenia Vabariigi või Euroopa Liidu liikmesriigi või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanik ja valdama aktiivselt sloveeni keelt; tema suhtes ei tohi olla jõustunud kohtuotsus *ex officio* uuritud etteakatsetud kriminaalkuriteos, mis muudaks ta kohtu ekspertiarvamuste esitamiseks moraalselt sobimatuks, kuna see võib takistada tema töö erapooletut või asjatundlikku tegemist või kahjustada kohtu mainet;

tal on Bologna protsessi eelne ülikooliharidus või ta on lõpetanud Bologna protsessi kohase magistriõppe programmi ning tal on asjakohased erialateadmised ning praktilised oskused ja kogemused konkreetset tüüpi ekspertitöö jaoks;

tal on kuue aasta jagu kogemusi valdkonnas, milles ta soovib teha ekspertitööd;

ta ei tegele kohtuekspertiisiga kokkusobimatu tegevusega.

Isik, kes soovib enda määramist kohtuekspertiks, peab esitama justiitsministeeriumile kohtuekspertiks määramise taotluse ettenähtud vormil ja avatud kandideerimiskutse alusel. Kandidaadi ekspertideadmiste ning praktiliste oskuste ja kogemuste kindlakstegemiseks tellib minister spetsiaalse pädevuskontrolli. Seejärel teeb ministeerium otsuse ja ekspert annab vande.

Registreerimiseks ei pea ekspert alla kirjutama käitumis- või eetikakoodeksile.

Kehtestatud on pideva kutsealase arengu nõuded. Kohtuekspertid peavad pidevalt ajakohastama oma teadmisi ja kutsealal rakendatavaid meetodeid või osalema pideva riigiasutuse, volitatud organisatsiooni, kutseliidu või muu kutseasutuse korraldatud konsultatsioonidel ja kutsekoolitusel. Pärast seda, kui ekspertiks määramise kuupäevast on möödunud viis aastat, ja iga järgmise viie aasta järel on kõik kohtuekspertid kohustatud esitama nende pädevust kontrollivale ekspertide nõukogule tõendid viimase viie aasta jooksul läbitud kutsekoolituste kohta.

Ekspertide üldine kutseharidus peab hõlmama põhiteadmisi Sloveenia Vabariigi põhiseadusliku korralduse, kohtusüsteemi korralduse ja toimimise, kohtumenetluste ja tõendamiseeskirjade kohta, kohtuekspertide, kohtuhindajate või kohtutõlkide õigusi ja kohustusi käsitlevate õigussätete kohta ning Euroopa Liidu õiguse ja institutsioonide ja muude kohtuekspertide, kohtuhindajate või kohtutõlkide tööga seotud teemade kohta.

Nende kutsealane eriharidus peab hõlmama eriteadmisi konkreetsetes valdkondades ja ekspertitöö alamvaldkondades.

Ekspertid ei pea registrisse kandmiseks olema kutseliidu liikmed.

Minister võib eksperti registrist alaliselt kustutada,

kui distsiplinaarmenetluse käigus võetakse temalt alaliselt ära ekspertina töötamise õigus,

kui ekspert esitab kirjaliku avalduse, et ta ei soovi enam kohtueksperti arvamusi esitada,

eksperti vallandamise korral,

kui ekspertile on esitatud süüdistus *ex officio* uuritud kuriteo eest, mille eest võidakse karistada vähemalt kaheaastase vangistusega. Ministeerium eemaldab selle eksperti registri avalikust jaotisest hiljemalt kolme päeva jooksul alates sellisest õiguslikust asjaolust teadaasaamisest. Uuesti sissekandmine registri avalikku jaotisesse toimub pärast eemaldamise põhjuste lõppemist.

III. Ekspertide tasustamine

Kohtu määratud ekspertide tasustamine on õigusnormidega reguleeritud. Tasu suurus sõltub muu hulgas kohtutoimiku lehekülgede arvust, uurimisele ja suulise äraakuulamise ettevalmistamisele kulunud ajast, sellest, kas on vaja koguda ja uurida täiendavaid dokumente, ning sellest, kas uurimine on vajalik, samuti juhtumi keerukusest. Lisaks tasule on ekspertidel õigus oma kulude ja väljaminekute hüvitamisele.

Pooltel on võimalik saada eksperdile tasumiseks õigusabi selleks ettenähtud määras.

Kohus määrab oma otsusega, milline pool või millised pooled peavad tasu maksma.

IV. Ekspertide vastutus

Ekspertide vastutus ei ole seadusega piiratud. Kohaldatakse üldeeskirju. Ekspertid ei ole kohustatud katma oma võimalikku vastutust erialase vastutuskindlustusega.

V. Lisateave ekspertisimenetluste kohta

Kohtuekspertide, atesteeritud hindajate ja kohtutõlkide seadust ei ole kahjuks võimalik veebis inglise keeles vaadata.

1. Ekspertide nimetamine

1a. Eksperti nimetab kohus

Kohus võib nimetada isiku, keda ta peab sobivaks ja pädevaks. Enamikul juhtudel nimetavad kohtud eksperti, kes on kantud ametlikku registrisse.

1b. Eksperti nimetavad pooled

Pooltel on võimalik vaidlustada kohtu nimetatud eksperti tulemused ja palgata selleks ekspert omal kulul.

2. Menetlus

A) Tsviilmenetlus

Pooled on kohustatud esitama eksperdile üksikasjaliku teabe, juhised ja küsimused.

Kui see on eksperdiarvamuse jaoks vajalik, võib ekspert võtta pooltega ühendust.

Kohus ei jälgi eksperti uurimise edenemist. Sellele vaatamata peab iga ekspert kohtule teada andma, kas ta loodab lõpetada eeldatava töö õigeks ajaks.

Kvaliteedikontrolli ei tehta. Ekspertiaruannetes esitatud arvamus ei ole kohtutele siduv.

Pooltel on võimalik aruanne vaidlustada avalduste või oma palgatud eksperti aruande esitamise teel enne seda, kui kohtunik asjas otsuse teeb.

Kui pool esitab lisaküsimusi või kui kohus vajab lisateavet, võib kohus tellida lisaaruande.

Ekspertiarvamus ei ole kohtu jaoks siduv, kuid tavaliselt võtab kohus seda lõpliku otsuse tegemisel arvesse.

1. Ekspertiaruanne

Ekspert esitab oma aruande kirjalikult või suuliselt, kui kohus seda soovib.

Lõpparuandes peab ekspert käsitlema poolte argumente. Aruande ülesehitus ei ole kindlaks määratud ja puuduvad ka muud erinõuded, mida eksperdid peavad oma aruandes järgima.

Kohtuekspertide, atesteeritud hindajate ja kohtutõlkide seaduses on esitatud eksperdiarvumuste koostamise üld- ja üksikjuhised, mis avaldatakse justiitsministeeriumi veebisaidil. Juhised kiidab heaks ekspertide nõukogu ning need sisaldavad eksperdiarvamuse ülesehituse ühtset kirjeldust ja juhendeid eksperdiarvumuste koostamiseks. Kohtuekspertide teadmiste valdkondi ja alavaldkondi käsitlevad üld- ja üksikjuhised võetakse vastu ja avaldatakse ministeeriumi veebisaidil kahe aasta jooksul pärast eespool nimetatud seaduse kohaldamist (kuni 1. jaanuarini 2021).

2. Kohtuistung

Ekspertid on kohustatud osalema kohtuistungil, kui kohus neilt seda nõuab.

B) Muu

Muud menetlused on suuresti samased tsviilmenetlusega.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEI).

Viimati uuendatud: 22/12/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Slovakkia

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Slovaki Vabariigis on olemas ametlik ekspertide nimekiri/register. [Ekspertide nimekiri](#) on kõikidele elektrooniliselt kättesaadav.

Ekspertide registri pidamise eest vastutab justiitsministeerium.

Registrisse kandmiseks peavad eksperdid vastama järgmistele kriteeriumidele:

täielik teovõime;

väljavõtte karistusregistrist (isiku kohta ei tohi olla tehtud süüdimõistvat kohtuotsust);

asjakohane haridus (võimaluse korral akadeemiline kraad);

lühiajaline erikursus kohtuekspertide ametit reguleerivate õigusnormide teemal;

vähemalt seitsmeaastane töökogemus asjaomasel erialal (täiel määral pärast kraadi omandamist);

justiitsministeeriumi või delegeeritud üksuse korraldatud erieksam;

konkreetne pikaajaline kursus, mis käsitleb kohtuekspertide ametit reguleerivaid õigusnorme ja nimekirja asjaomast jagu või alljagu (nõutav ainult valitud jagude ja alljagude puhul);

vajalikud materiaalsed vahendid;

ei ole kohtuekspertina õigusvastase käitumise tõttu nimekirjast viimase kolme aasta jooksul kustutatud ja ei kehti ühtegi kohtuekspertina õigusvastase käitumise tõttu seatud tegutsemiskeeldu;

kohtueksperti vanne.

Registreerimiseks peavad eksperdid andma vande. Nimekirja kandmiseks peavad eksperdid esitama taotluse. Justiitsministeeriumil on kohustus registreerida ekspertide nimekirja isik, kes vastab kohustuslikele nõuetele.

Justiitsministeerium võib eksperti nimekirjast kustutada

eksperti kirjaliku taotluse korral;

juhul, kui isik ei vasta enam eespool nimetatud nõuetele;

distsiplinaarkaristusena;

juhul, kui isik viib oma tegevust ellu ilma vastutuskindlustuseta;

juhul, kui isik ei läbi ametialase pädevuse kontrolli.

Justiitsministeerium ajakohastab ekspertide nimekirja pidevalt.

Eksperti leiab [otsinguvahendi](#) abil. Sellega tehtav otsing hõlmab kõiki eksperte. Ekspertid kantakse nimekirja spetsialiseerumise alusel ja spetsialiseerumisvaldkonnad on registris kättesaadavad.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Registrisse kandmiseks peab isik omandama oma erialal teatava haridustaseme. Ekspertdina tegutsemiseks ei pea olema kutseliidu liige. Ekspertid peavad oma oskusi korrapäraselt täiendama. Olemas on spetsialiseerunud ekspertiisasutused, kellel on õigus korraldada kutsealast täiendusõpet.

III. Ekspertide tasustamine

Ekspert võib tellijaga, kes ei ole kohus ega mõni muu avaliku sektori asutus, kokku leppida lepingujärgses tasus või ekspertidele makstavas summas. Kui kokkulepet ei sõlmita, siis on ekspertil õigus tariifsele tasule, kulude hüvitamisele ja hüvitisele kulutatud aja eest. Ekspertide tariifse tasu summa määratakse kindlaks aja põhjal või osakaalu meetodi või ühtse määra meetodi alusel.

Kohtu määratud eksperdid võivad saada ettemakse kulude hüvitamiseks. Tsiviilkohtumenetluses maksavad ekspertide tasu menetluspoolad ja kriminaalmenetluses maksab selle riik.

IV. Ekspertide vastutus

Slovaki Vabariigi määrused sisaldavad erisätet eksperti vastutuse kohta. Seadusega nr 382/2004 Coll. (viimati muudetud kujul) on reguleeritud eri liiki haldusrikkumised.

Ekspertid on kohustatud katma oma võimaliku vastutuse erialase vastutuskindlustusega. Kõnealune kindlustus ei hõlma eksperti vastutust nõu eest, mida ta annab teistes liikmesriikides.

Eksperti vastutuse ülemmäär on 33 193 eurot.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Peamised õigusnormid, mida Slovaki Vabariigis kohtuekspertiisi suhtes kohaldatakse, on seadus nr 382/2004 Coll. (viimati muudetud kujul), määrus nr 228/2018 Coll., tsiviilkohtumenetluse seadustik, kriminaalmenetluse seadustik ja haldusmenetluse seadustik.

Ekspertide nimetamise üldreeglid on tsiviil-, kriminaal- ja halduskohtus toimuvates menetlustes sarnased.

Slovaki Vabariigi õigussüsteemis ei tehta vahet ekspertidest tunnistajatel, tehnilistel ekspertidel, õigusekspertidel ega muud liiki ekspertidel. Registreeritud eksperte on kokku ligikaudu 3 000.

Ekspertide ametisse nimetamine

Eksperte võib ametisse nimetada kohus või mõni muu avaliku sektori asutus. Eksperte võib nimetada ka esialgses või kohtueelses menetluses. Kohtueelses kriminaalmenetluses võib eksperti nimetada politseiametnik või prokurör.

Tsiviil-, kriminaal- ja halduskohtutes toimuvates menetlustes ekspertide nimetamises erinevusi ei ole. Kohtu nimetatud ekspertidel on seadusest tulenev kohustus teatada, kui neil tekib huvide konflikt. Kui eksperti nimetab ametisse kohus, siis kasutab kohus tema valimiseks ekspertide nimekirja või registrit. Nimekirja kantud eksperti võib nimetada kohus või valida üks menetluspool. Kui nimekirjas ei ole kohtueksperti registreeritud või kui ühelgi registreeritud kohtuekspertil ei ole võimalik ekspertiisi teha, siis võib kohus nimetada ajutise kohtueksperti.

Menetlus

Tsiviilkohtumenetlus

Eksperte küsitletakse tavaliselt kohtuprotsessi ajal. Eksperti arvamus ei ole kohtule siduv. Ekspertiaruanne on sama kaalukas kui mis tahes muud tõendid ning kohtunik peab seda hindama sõltumatult ja muid tõendeid arvesse võttes.

Sellist menetlust, mille raames eksperdid kohtuvad või neid küsitletakse enne kohtuprotsessi, et püüda küsimusi kitsendada ja võimaldada kohtul eriarvamusi mõista, ei ole.

Kohtu taotlusel peavad menetluspoolad ekspertiisi jaoks vajalike allikate või andmete hankimisel ekspertiga koostööd tegema.

1. Ekspertiaruanne

Ekspertiaruanne peab olema üles ehitatud järgmiselt:

tiitelleht

sissejuhatus

aruanne

järeldus

lisad

eksperti klausel

Ekspertid ei pea esitama esialgset aruannet. Ekspertid ei pea oma aruandes käsitlema poolte argumente.

Kohus võib nõuda ekspertilt täiendava aruande esitamist. Ekspert esitab oma aruande kirjalikult või suuliselt.

2. Kohtuistung

Ekspert peab osalema eelistungil. Ekspert peab osalema kohtuistungil, et vastata kohtu ja menetluspoolte küsimustele. Eksperte küsitletakse tavaliselt kohtuprotsessi ajal.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut (EEEI).

Viimati uuendatud: 05/10/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Leia ekspert - Rootsi

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Rootsis ei ole ekspertide registreid ega andmebaase ja selliseid andmebaase ei ole plaanis ka luua.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Ei kohaldata.

III. Ekspertide tasustamine

Ei kohaldata.

IV. Ekspertide vastutus

Ei kohaldata.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

1. Ekspertide nimetamine

a) Ekspertid määrab kohus

See, et kohus määrab kohtumenetluses omal algatusel eksperti, ei ole tavaline.

b) Ekspertid nimetavad pooled

Rootsis palkab kohtumenetluses eksperdid tavaliselt kohtuprotsessis osalev pool, mis tähendab, et tunnistajate suhtes kehtivad eeskirjad kehtivad ka ekspertide kohta („eksperttunnistaja“).

2. Menetlus

Rootsi õigustraditsioon põhineb tõendite vaba uurimise põhimõttel, mis tähendab, et esitatud tõendeid ei lükata tagasi pelgalt menetluslikel põhjustel.

Seetõttu põhineb eksperdtunnistaja ütluste väärtus igal üksikjuhul tehtud järeldustel ja antud ütlustel. Ütluse tõendusväärtust hindab kohus ning tunnistaja usaldusväärsuse ja järelduste tegemise pädevuse peavad kindlaks tegema pooled (kontrollimise ja risküsitluse kaudu).

Üldiselt põhinevad Rootsi kohtumenetluse seadustik ja selle tõendamiseeskirjad tõendite vahetu esitamise, menetluse kontsentreerituse ja suulise esinemise põhimõtetel.

Tunnistaja ütlus on kõige väärtuslikum siis, kui väärnimistamise risk on väike. Nii on see näiteks isikliku kohtusse ilmumise korral: kohtul on lihtsam hinnata ütluse usaldusväärsust ja tõesust. Mõnes mõttes tagab see reegel ka poolte õiguse risküsitlusele (säilitatakse menetlusliku võrdsuse põhimõte).

Seoses nende põhimõtetega esitatakse tõendid peaaegu alati kohtuistungil. Seetõttu tuleb tõendeid käsitlevad ütlused esitada kohtule otse ja suuliselt.

Kirjalikke ütlusi / kirjalikke tunnistusi / videoküsitlusi isiklikult esitatud ütluse asendajana tavaliselt ei aktsepteerita (välja arvatud alaealiste antud ütluste videosalvestused).

Alates 2008. aastast on väljaspool põhikohtuistungit antud ütluste ning põhiistungil telefoni ja videokonverentsi vahendusel läbiviidava küsitluse kasutamine suuremal määral lubatud: videokonverentsi – mis korraldatakse tavaliselt tunnistaja kohtupiirkonna kohtu konverentsiruumis – peetakse üldiselt kohtusse ilmumisega võrdseks.

Praktikas ei kohaldata kirjalike tunnistuste andmise keeldu arstide ning ametnike või muude teenistujate väljastatud tõendite suhtes; samas oleneb see alati juhtumist ja kättesaadavatest tõenditest.

Kohtuekspertiisi reguleeritakse Rootsi kohtumenetluse seadustikuga, millega saab tutvuda järgmisel aadressil:

 [Rootsi kohtumenetluse seadustik \(1942:740\)](#)

 [Rootsi kohtumenetluse seadustik \(1998:000\)](#) (40. peatükk, lk 215 s., ajakohastamata)

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud [Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut \(EEEI\)](#).

Viimati uuendatud: 23/09/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.